

ACHTERGRONDRAPPORT BIJ HET ADVIES
'AANBEVELINGEN VOOR EEN PROACTIEF
STAATSSTEUNBELEID'

Rapport van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.serv.be – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Disclaimer:

Dit achtergronddocument werd opgemaakt door het SERV-secretariaat ter ondersteuning van het sociaal-economisch overleg en de beleidsadvisering door de sociale partners in de SERV. De bevindingen, interpretaties en conclusies in dit achtergronddocument vallen volledig onder de verantwoordelijkheid van het SERV-secretariaat en kunnen op geen enkele wijze toegeschreven worden aan de raad, een organisatie vertegenwoordigd in de raad of een lid van de raad.

Kennisname raad   13 april 2026

Contactpersoon	Peter Van Humbeeck	pvhumbeeck@serv.be
	Wim Knaepen	wknaepen@serv.be

Inhoud

Inhoud	3
Achtergrondrapport	4
1. De staatssteunregels kort uitgelegd	4
2. Het gebruik van Staatssteun door de EU-Lidstaten	9
2.1 Staatssteun in EU	9
Totale staatssteun in 2023	9
Reguliere staatssteun in 2023	11
Staatssteun onder TCTF in 2023	12
Totale staatssteun in 2024	12
Staatssteun onder de AGVV in 2024	17
2.2 Staatssteun onder het TC(T)F	18
Nominale steun	19
Effectieve steun	19
3. Recent aangemelde en goedgekeurde steunmaatregelen	22
4. Vlaamse cases	29
Eindnoten	31

Achtergrondrapport

Dit achtergrondrapport hoort bij het SERV- advies 'Aanbevelingen voor een offensief Vlaams staatssteunbeleid'. Dit rapport legt de staatssteunregels kort uit, bevat informatie over het gebruik van staatssteun door de EU-lidstaten, geeft een overzicht van recent aangemelde en door de Europese Commissie goedgekeurde staatssteun, en bespreekt enkele Vlaamse cases.

Dit achtergronddocument werd opgemaakt door het SERV-secretariaat ter ondersteuning van het sociaal-economisch overleg en de beleidsadvisering door de sociale partners in de SERV. De bevindingen, interpretaties en conclusies in dit achtergronddocument vallen volledig onder de verantwoordelijkheid van het SERV-secretariaat en kunnen op geen enkele wijze toegeschreven worden aan de raad, een organisatie vertegenwoordigd in de raad of een lid van de raad.

1. De staatssteunregels kort uitgelegd

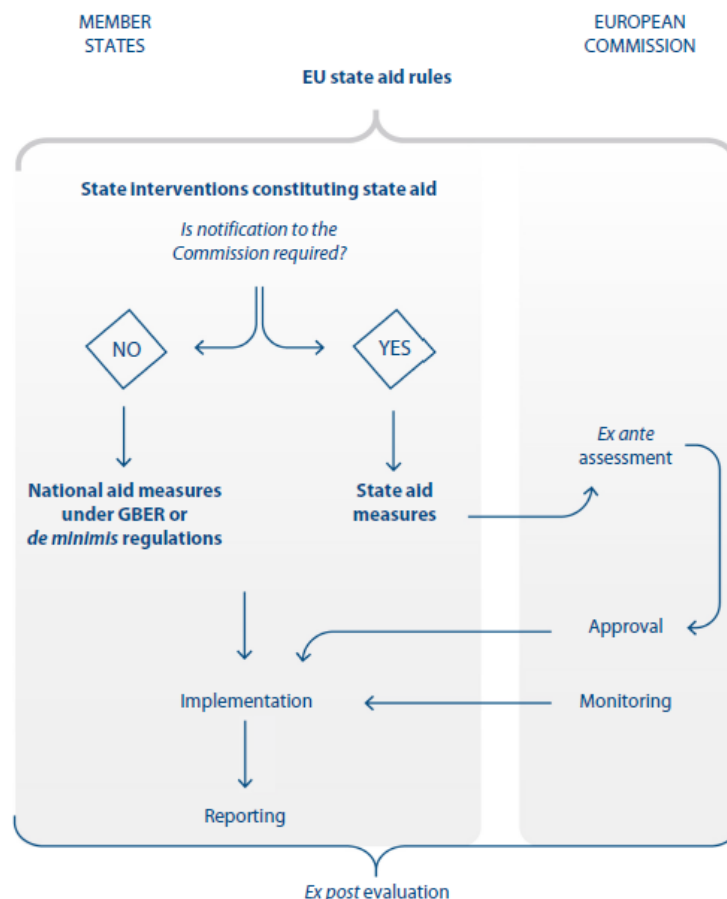
Volgens artikel 107, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de EU (VWEU) is staatssteun in principe verboden als ze de mededinging (dreigen te) vervalsen en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloeden,¹ maar het VWEU en latere richtsnoeren, kaderregelingen en mededelingen van de Europese Commissie laten heel wat interpretaties en uitzonderingen toe.

De algemene regel daarbij is dat de lidstaten (of regio, lokaal bestuur ...) in de eerste plaats zelf moeten beoordelen of er sprake is van staatssteun die verenigbaar kan zijn met de EU-regels. Het principe is bovendien ze hun steunmaatregelen vooraf moeten aanmelden bij de Europese Commissie.² Alle aanmeldingen moeten elektronisch gebeuren via SANI (State Aid Notification Interactive). Toegangsrechten en controle verlopen via de Permanente Vertegenwoordiging bij de EU. De Europese Commissie beoordeelt vervolgens of, en onder welke voorwaarden, de steunmaatregel is toegestaan. Dat onderzoek door de Commissie kan een hele tijd in beslag nemen, doorgaans minstens 3-6 maanden, bij complexe dossiers vaak meer dan 1 jaar. In een beperkt aantal gevallen kan gebruik worden gemaakt van een vereenvoudigde aanmelding met kortere beoordelingstermijnen. De Commissie doet ook ex post controle. Als onrechtmatige staatssteun werd verleend, kan de steun worden teruggevorderd bij de steunontvanger.

Tenzij er een aparte rapportageverplichting bestaat, moeten alle steunregelingen of individuele steun in een jaarlijks rapport medegedeeld worden aan de Commissie, via een gestandaardiseerd format. Het aanspreekpunt staatssteun van elke Lidstaat schrijft elk jaar omstreeks april de verschillende steunverstrekende instanties aan en verzamelt alle gegevens van het voorgaande jaar. Op basis van de nationale rapporten stelt de Commissie jaarlijks een scorebord op dat een overzicht biedt van alle door de Lidstaten verleende steun van het afgelopen jaar.

Uit haar jarenlange praktijk heeft de Commissie een aantal steunmaatregelen kunnen afbakenen waarvan zij bijna per definitie vindt dat zij verenigbaar zijn met de gemeenschappelijke markt en eigenlijk niet meer de hele aanmeldingsprocedure moeten doorlopen. Via de 'machtigingsverordening' heeft de Commissie de bevoegdheid gekregen om bepaalde steun en segmenten vrij te stellen van de aanmeldingsplicht.

Het Europese controleproces bij Staatssteun³

Zo zijn er heel wat, met als bekendste en belangrijkste de Algemene Groepsvrijstellingsverordening, de de-minimisverordening en het DAEB vrijstellingsbesluit. Voor landbouw en visserij zijn er bovendien specifieke de-minimis regels.

- De **algemene groepsvrijstellingsverordening** (AGVV of GBER – General Block Exemption Regulation) bevat een brede lijst van steuncategorieën die automatisch als verenigbaar met de interne markt worden beschouwd, voor zover aan bepaalde voorwaarden is voldaan (o.a. aanmeldingsdrempels, additionaliteit, cumulering ...). De scope en omvang van de vrijstellingen van staatssteun via de AGVV is in de afgelopen twee decennia toegenomen en ook nu staat een verdere uitbreiding in de steigers (cf. *supra*). De AGVV biedt de meeste opties voor vrijstelling van het verbod op steunverlening en is van toepassing op bijna alle economische sectoren. Wel gelden er per steuncategorie wisselende voorwaarden. Hiervoor is geen voorafgaandelijke aanmelding vereist, wel een kennisgeving via SANI binnen

de 20 dagen na de inwerkingtreding, met ex post controlemogelijkheid door de Commissie. Vanaf 1 juli 2026 treedt de transparantieverplichting in voege waardoor een staatsteun-website verplicht wordt (volledige tekst regelgevend kader, beknopte infofiche) met ook informatie over elke individuele begunstigde die meer dan €100.000 steun krijgt.

- **De minimis** is een bijzondere soort groepsvrijstelling die ervan uitgaat dat staatssteun van beperkte omvang a priori wordt geacht niet concurrentieverstorend te zijn en de intracom-munautaire handel niet ongunstig te beïnvloeden, i.c. steun die onder de drempel van €300.000 per onderneming over een periode van drie belastingjaren blijft⁴ – en aan alle voorwaarden van een de-minimisverordening voldoet⁵. Het de-minimisplafond wordt op groepsniveau bekeken, dus ook steun aan verbonden ondernemingen moet meegeteld worden. Er is geen aanmeldingsplicht en geen kennisgeving aan de Europese Commissie nodig. Ondernemingen moeten wel verklaren hoeveel steun zij reeds hebben ontvangen en ook dit wordt vanaf 1 januari 2026 centraal geregistreerd in een Europese databank.⁶
- Een overheid kan ook **de-minimissteun** verlenen **voor Diensten van Algemeen Econo-misch Belang** (DAEB, zie verder). Op basis van de DAEB de-minimisverordening kunnen ondernemingen die een DAEB verrichten over een periode van drie jaar tot maximaal €750.000 aan de-minimissteun ontvangen.⁷
- Voor steun aan de **landbouwsector** kunnen overheden gebruik maken van de Landbouw-vrijstellingsverordening (LVV). Deze verordening is van toepassing op landbouwers die ac-tief zijn in de primaire productie en de verwerking en afzet van landbouwproducten. Ook bevat de verordening een speciaal gedeelte voor steun voor plattelandsontwikkeling (cf. GLB). Op basis van de Visserij vrijstellingsverordening (VVV) kan steun worden verleend aan kleine en middelgrote ondernemingen die actief zijn in de productie, de verwerking en de afzet van visserij- en aquacultuurproducten.

Daarnaast zijn er mogelijkheden om de kwalificatie van staatssteun te voorkomen. Hierbij valt onder andere te denken aan het werken met een openbare aanbesteding, het marktconform ma-ken van een lening of het kwalificeren van een bepaalde activiteit als dienst van algemeen econo-misch belang (DAEB).

- **DAEB zijn diensten in het algemeen belang**⁸ die zonder compensatie door de overheid niet of niet onder economisch aanvaardbare voorwaarden zouden worden verricht door de markt. Voorbeelden zijn gezondheidszorg, sociale huisvesting, betaalbare huisvesting⁹, kin-deropvang, toegang tot en herintreding op de arbeidsmarkt of sociale tewerkstelling¹⁰. Een onderneming moet op grond van een juridisch besluit belast worden met een DAEB voor-dat deze compensatie mag ontvangen.
  - In het geval er wordt voldaan aan de vier 'Altmarkvoorwaarden'¹¹ is er geen sprake van staatssteun en is geen aanmelding of kennisgeving vereist.
  - Als de financiering niet voldoet niet aan Altmark, is het principe staatssteun maar is er geen aanmelding vereist als de steun voldoet aan de voorwaarden van de DAEB-de-mi-nimisverordening: kleine bedragen tot €750.000 per onderneming over drie jaar zijn

zoals reeds vermeld vrijgesteld (DAEB-de-minimis).¹² De steun moet wel in het de-minimis register moeten opgenomen worden.

- Voor grotere bedragen kan een overheid formeel een onderneming belasten met de uitvoering van een DAEB en staatssteun toekennen als wordt voldaan aan het DEAB-besluit.¹³ Dat DAEB-vrijstellingsbesluit is van toepassing op DAEB-compensaties die voldoen aan de eerste drie Altmarkvoorwaarden, maar niet aan de laatste voorwaarde (selectie van een onderneming die de DAEB verricht op basis van aanbesteding of benchmarking). Er is dan wel sprake van staatssteun, maar de steun hoeft niet bij de Europese Commissie te worden aangemeld op basis van artikel 108 lid 3 VWEU (zie artikel 3 Vrijstellingsbesluit) als voldaan wordt aan de specifieke voorwaarden van het Vrijstellingsbesluit. In dat geval kan jaarlijks tot €20 mln. per onderneming aan steun worden toegekend. Voor bepaalde sectoren kan de compensatie hoger zijn dan de algemene drempel, zonder dat aanmelding nodig is en voor ziekenhuizen geldt geen plafond¹⁴. De betrokken onderneming moet worden belast met DAEB door een officieel besluit van de overheid (toevertrouwingsakte). De steun moet proportioneel zijn: de compensatie mag enkel de werkelijke kosten en een beperkte redelijke winst dekken¹⁵, en er moet controle zijn om overcompensatie te vermijden. Er is ook een verlicht regime voor lokale en sociale DAEB's zoals kinderopvang. Bij het verlenen van steun op basis van het DAEB-vrijstellingsbesluit is geen aanmelding vereist. Wel moeten overheden vanaf 1 januari 2028 alle steun boven €1 mln. per onderneming en per DAEB registreren in het centraal register eAir. De tweejaarlijkse rapportageverplichting over de uitgaven is bij de herziening van het DAEB-besluit vervallen.
- Als de financiering niet voldoet aan Altmark en het eveneens niet mogelijk deze onder de reikwijdte van de DAEB de-minimisverordening of het DAEB-vrijstellingsbesluit te plaatsen, dan kan de Europese Commissie de DAEB compensatiesteun verenigbaar met de interne markt verklaren op basis van de DAEB-Kaderregeling. Deze kaderregeling bepaalt onder welke voorwaarden compensatie voor de openbare dienst die niet onder het DAEB-besluit valt, verenigbaar is met de EU-staatssteunregels. Via een meldingsprocedure dient de Europese Commissie eerst goedkeuring te geven, voordat de steun kan worden verleend.

DEAB '4 - trapsraket'¹⁶

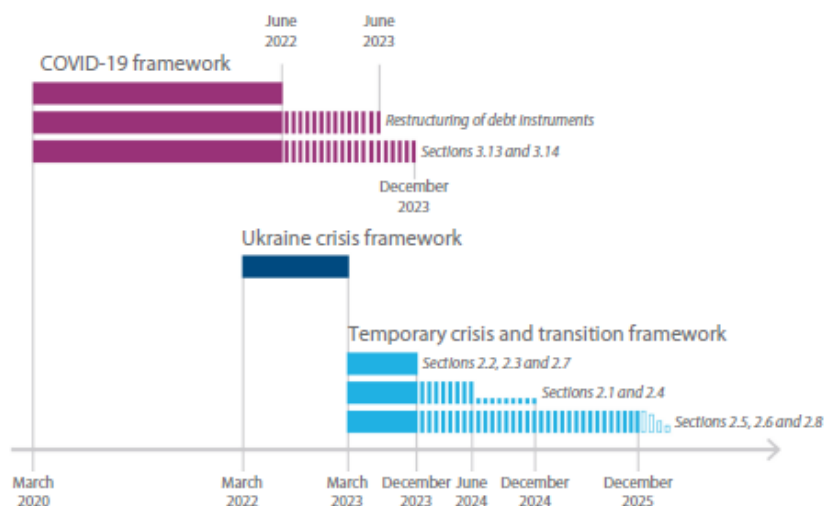
1. Financiering voldoet aan de 4 Altmarkvoorwaarden → geen staatssteun → geen aanmelding   2. Financiering voldoet niet aan Altmark → in principe staatssteun maar indien voldoet aan de voorwaarden van de DAEB de-minimisverordening → geen aanmelding   3. Financiering voldoet niet aan Altmark of de-minimis → staatssteun maar indien voldoet aan de voorwaarden van DAEB-vrijstellingsbesluit → geen aanmelding   4. Financiering voldoet niet aan Altmark en niet aan de Beschikking → staatssteun + aanmelding bij Commissie op basis van DEAB-Kaderregeling

De korte beschrijving van de staatssteunregels is slechts het topje van de ijsberg. Er zijn naast de vrijstellingen heel wat specifieke richtsnoeren en kaderregelingen bv. over steun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie (O&O&I) (samenwerking met onderzoeksinstellingen bv. is doorgaans vrij van staatssteun indien de resultaten publiek toegankelijk zijn), Klimaat, energie en milieu (CEEAG) (voor steun aan grote klimaat- en energieprojecten), IPCEI's (een innovatiegebaseerd raamwerk voor staatssteun dat stelt lidstaten in staat stelt om grote landoverstijgende projecten te financieren, van R&D tot de eerste industriële inzet met relatief hoge staatssteunintensiteiten).

Daarnaast werden tijdelijke crisiskaders ingevoerd, naar aanleiding van de COVID-19-pandemie, de energiecrisis na de Russische invasie van Oekraïne en het Clean Industrial Deal State Aid Framework (CISAF). Opgezet als tijdelijke maatregelen, verliepen afzonderlijke onderdelen van deze verschillende staatssteunkaders op verschillende tijdstippen om ervoor te zorgen dat deze grote flexibiliteiten van de staatssteunregels de concurrentie in de interne markt niet onnodig zouden verstoren.¹⁷

Ook naar aanleiding van de recente ontwikkelingen in het Midden-Oosten denk de Europese Commissie eraan om een tijdelijk crisiskader uit te werken (*State aid Temporary Crisis Framework to support the EU economy in the context of the Middle East crisis*), op basis van art. 107(3)(c) VWEU. Het voorstel van de Commissie bevat specifieke maatregelen voor sterk getroffen sectoren (bv. door de sterk gestegen prijzen voor olie en kunstmest) en een tijdelijke aanpassing van het CISAF om hogere steunintensiteiten toe te staan voor energie-intensieve industrieën gelet op de stijgende elektriciteitskosten¹⁸.

De tijdelijke crisiskaders voor staatssteun

Vaak zijn er ook specifieke voorwaarden en 'kleine lettertjes' over samenloop en cumulatie van staatssteun, welke steunvorm, steunpercentage, steunbedrag, kosten, ... toegelaten zijn, hoe de aanmelding moet gebeuren enz. Dat maakt de staatssteunregels erg complex.

2. Het gebruik van Staatssteun door de EU-Lidstaten

Dit tweede deel schetst de verleende staatssteun binnen de EU in 2023 en 2024 en onder het Tijdelijk Crisis- en Transitiekader.

2.1 Staatssteun in EU

Het staatssteunscorebord van de Europese Commissie¹⁹ geeft jaarlijks informatie over de uitgaven van de lidstaten voor alle bestaande staatssteunmaatregelen ten gunste van industrieën en diensten –met inbegrip van landbouw, visserij en aquacultuur. Het gaat om maatregelen waarvoor de Commissie een formeel besluit heeft genomen of waarvoor de lidstaten een samenvattend informatieblad hebben ingediend op basis van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGV)²⁰ of sectorale groepsvrijstellingen²¹.

Het scorebord bevat geen gegevens over steun die onder de de-minimisverordening valt. Ook de meeste steunmaatregelen voor spoorwegdiensten, diensten van algemeen economisch belang (DAEB). De reden is dat er voor deze categorieën beperktere rapportageverplichtingen gelden voor de lidstaten.

Het meest recente scorebord dateert van 2025 en omvat de steunvoorzieningen van de lidstaten van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024.²²

Het bevat cijfers over de uitbetaalde steun, op niveau van het steunelement ('aid element'). Dit is het werkelijke economisch voordeel dat een onderneming verkrijgt door de steun, en niet het nominale bruto bedrag dat door de overheid is toegekend. De nominale uitgekeerde steunbedragen liggen in principe hoger dan de steun berekend op basis van het steunelement.²³

Totale staatssteun in 2023

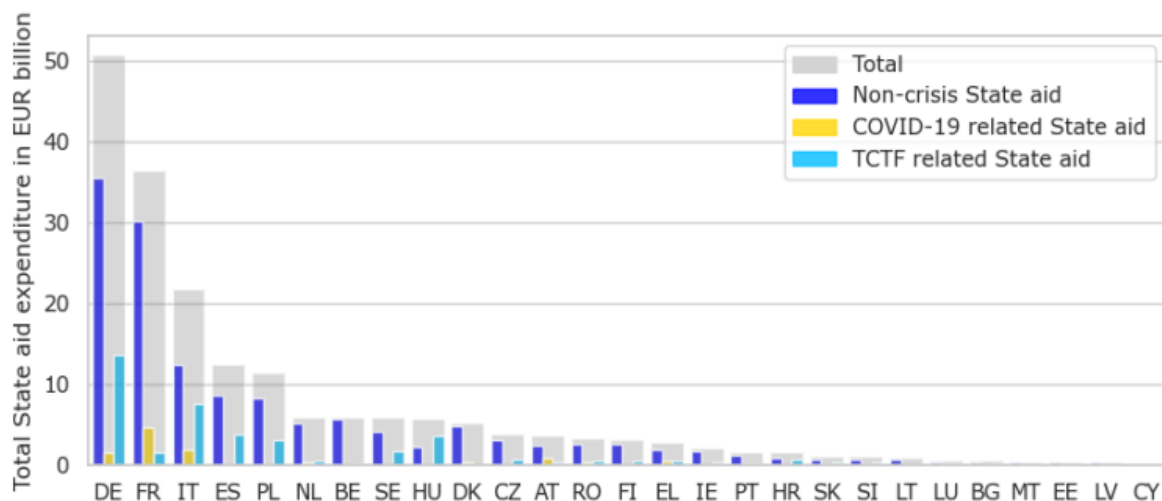
In 2023 hebben de lidstaten in totaal €186,78 mld. aan staatssteun uitgegeven, crisissteun en andere steun samengeteld, wat overeenkomt met 1,09% van hun bbp in 2023. Crisissteun vertegenwoordigt hierin 27% en 73% van de steun viel onder de reguliere staatssteunregelingen.

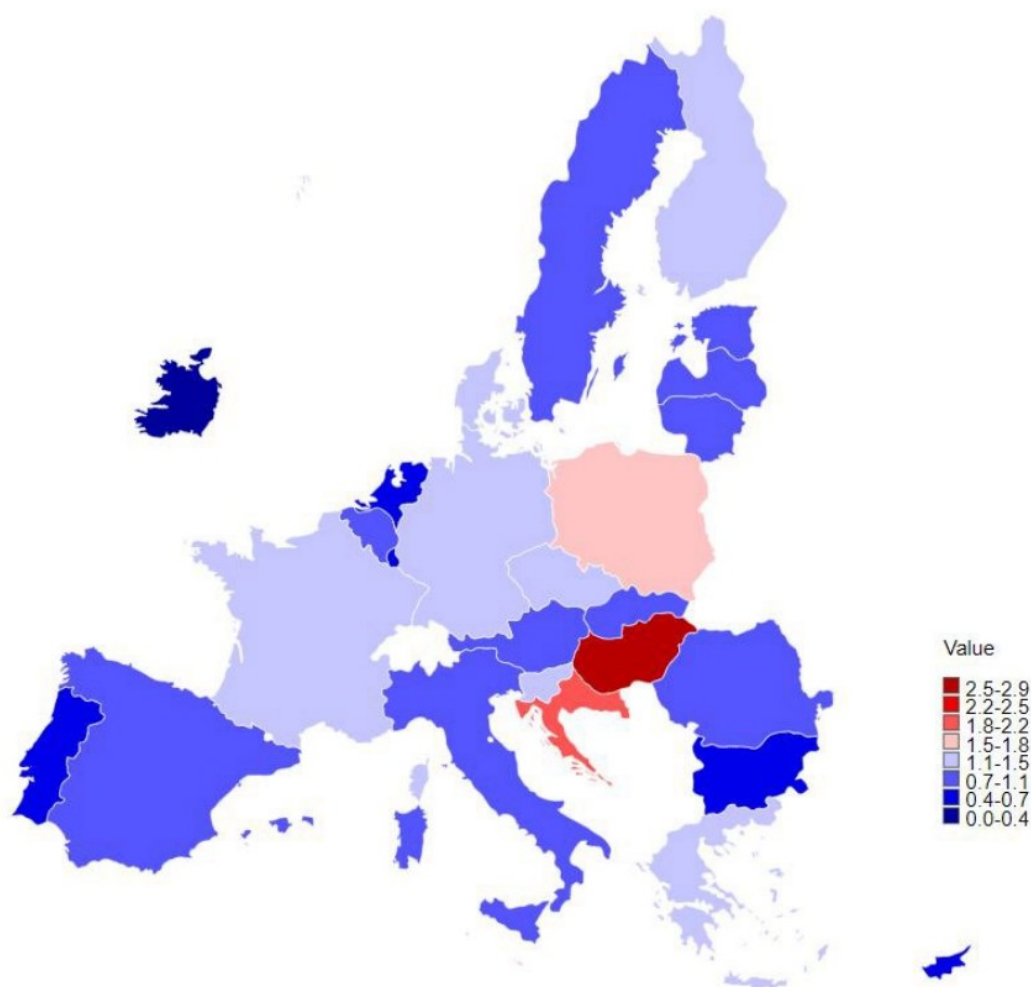
Er is een aanzienlijke spreiding van de uitgaven over de lidstaten, variërend tussen 2,9% (Hongarije) 0,4% (Ierland) van het nationale bbp. Duitsland met 50,59 mld. (1,21% van bbp), Frankrijk met 36,43 mld. (1,29% bbp) en Italië met 21,61 mld. (1,02% bbp) zijn in nominale termen de grootste steunverleners. Spanje met 12,41 mld. (0,83% bbp), Polen met 11,29 mld. (1,51% bbp), Nederland met 5,89 mld. (0,55% bbp) en België met 5,88 mld. (0,99% bbp) en de andere lidstaten volgen op afstand.

De meeste steun over lidstaten heen ging in 2023 naar milieu- en energiegerelateerde uitgaven (30%). Die categorie was de grootste in 12 lidstaten, waaronder Denemarken (58%), Duitsland (52%), Finland (51%) en ook België (32%) en Nederland (29%). Steun voor crisismaatregelen

(COVID-19 en bepaalde TCTF maatregelen was goed voor 25% van de totale uitgaven in 2023, en de grootste categorie in o.a. Hongarije (62%), Italië (42%), Spanje (26%) en Frankrijk (17%). Voor Duitsland ging het om 30% van de uitgaven. Steun voor O&O&I was goed voor 9% van de uitgaven in 2023, en nergens de grootste categorie. In België (26%) en Nederland (19%) was het de tweede grootste categorie. Regionale ontwikkeling was verantwoordelijk voor 8% van de totale uitgaven en de grootste categorie in Portugal (46%).

Totale uitgaven voor staatssteun door lidstaten, in mld. euro en als % van het nationale bbp in 2023

Reguliere staatssteun in 2023

In 2023 gaven de lidstaten €136,78 mld. uit aan staatssteun voor niet-crisisgerelateerde doelstellingen. Dit komt overeen met 0,8% van het bbp van de EU-27 in 2023 en dekt zoals reeds vermeld ongeveer 73% van de totale uitgaven voor staatssteun. Milieubescherming en energiebesparing waren veruit de beleidsdoelstelling waarvoor de lidstaten in 2023 het meeste hebben uitgegeven (55,32 mld. euro), een stijging van 20 % ten opzichte van 2022. De tweede niet-crisisgerelateerde beleidsdoelstelling in 2023 was onderzoek en ontwikkeling, met inbegrip van innovatie (15,95 mld. euro), die een nog grotere stijging liet zien (33 %), gevolgd door regionale ontwikkeling (15,39 mld. euro) met een stijging van 4 %.

Staatssteun onder TCTF in 2023

In 2023 werd €39,45 mld. (0,23% van het EU-bbp) uitgegeven voor TCTF-gerelateerde maatregelen. Dat zijn maatregelen die verband houden met de Russische invasie van Oekraïne en maatregelen om de overgang naar een netto-nul economie te bevorderen. Dit was goed voor ongeveer 21% van het totaal uitgaven en 0,23% van het bbp van de EU27. COVID-gerelateerde steun bedroeg €10,55 mld. (0,06% EU-bbp) of 6% van de totale uitgaven, samen met TCTF goed voor 27% van de totale uitgaven.

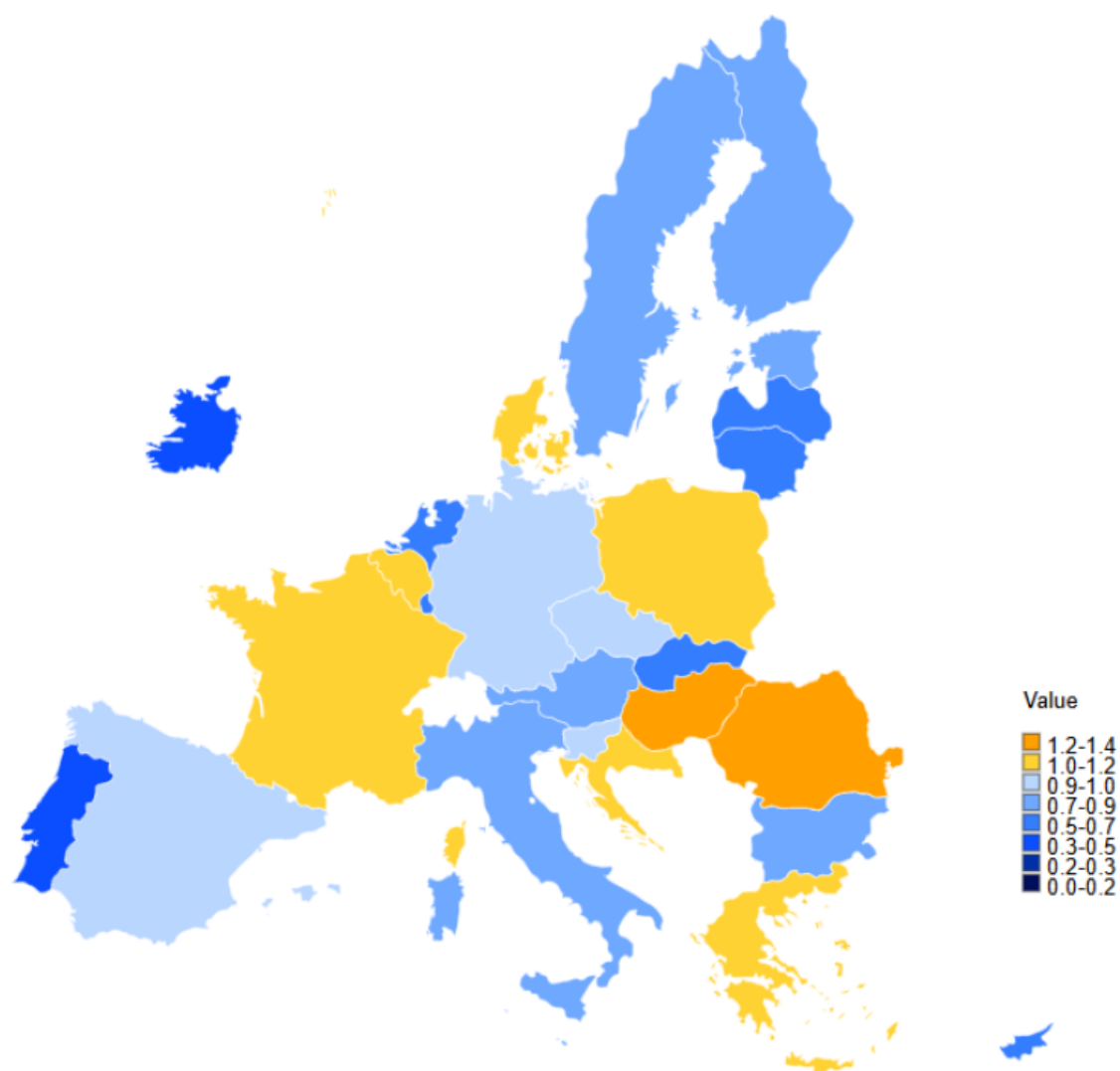
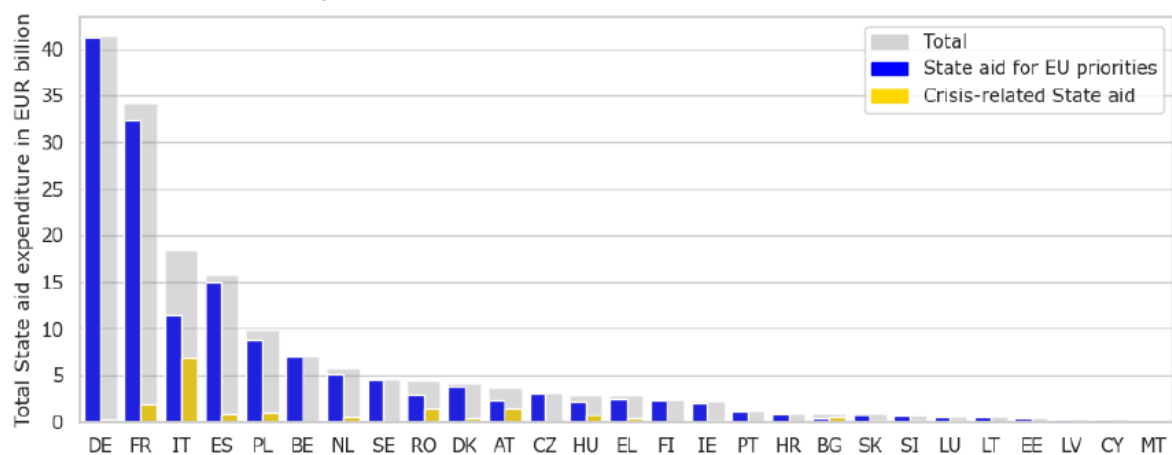
België heeft in 2023 slechts €20,31 mln. effectief uitgekeerd aan staatssteun onder het Tijdelijk Crisis- en Transitiekader, tegenover 13,53 mld. in Duitsland (27% van de totale uitgaven), 7,5 mld. in Italië (35% van de totale uitgaven) en €3,7 mld. in Spanje (27% van de totale uitgaven). In Hongarije ging €3,55 mld. (62,1% van de totale steun) uit naar steun onder het TCTF-kader.²⁴ In Frankrijk overheersen duidelijk de uitgaven voor niet-crisismaatregelen. In 2023 werd slechts €1,6 mld. van de totale uitgaven van €36,43 mld. toegewezen aan TCTF-gerelateerde maatregelen (4% van de totale uitgaven). In % van het nationale bbp is Hongarije in 2023 met 1,8% veruit de grootste steunverlener onder het TCTF-kader.

Totale staatssteun in 2024

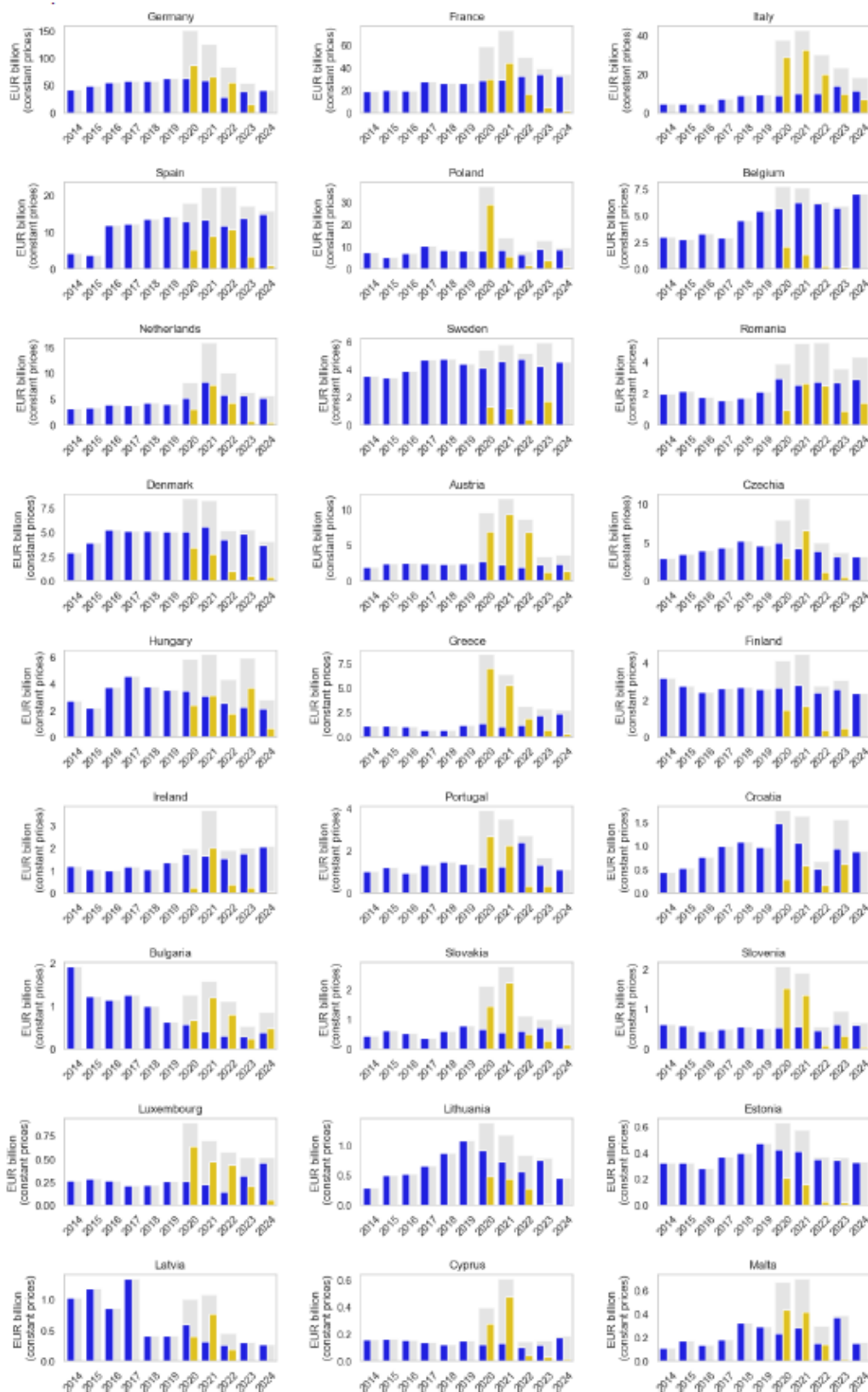
In 2024 hebben de lidstaten in totaal €168,23 mld. aan staatssteun uitgegeven, crisissteun en andere steun samengeteld, wat overeenkomt met 0,94% van hun bbp in 2024. Ongeveer 90% (€151,9 mld.) van dit bedrag werd besteed aan de ondersteuning van EU-prioriteiten (reguliere staatssteun), terwijl de resterende 10% werd gericht op crisishulp in verband met de Russische invasie van Oekraïne (TCTF, €14,06 mld.) of de uitbraak van COVID-19 (€2,27 mld.).

Er is een aanzienlijke spreiding van de uitgaven over de lidstaten, variërend tussen 0,4% en 1,37% van het nationale bbp. Duitsland met €41,37 mld. (0,96% van bbp), Frankrijk met €34,18 mld. (1,17% bbp) en Italië met 18,34 mld. (0,84% bbp) zijn in nominale termen de grootste steunverleners. Spanje met €15,81 mld. (0,99% bbp), Polen met €9,82 mld. (1,16% bbp), Nederland met €5,67 mld. (0,50% bbp) en België met €6,99 mld. (1,14% bbp) en de andere lidstaten volgen op afstand. België is zowel in absolute als relatieve termen de zesde grootste uitgever van staatssteun in de EU.

Totale uitgaven voor staatssteun door lidstaten, in mld. € en als % van het nationale bbp in 2024

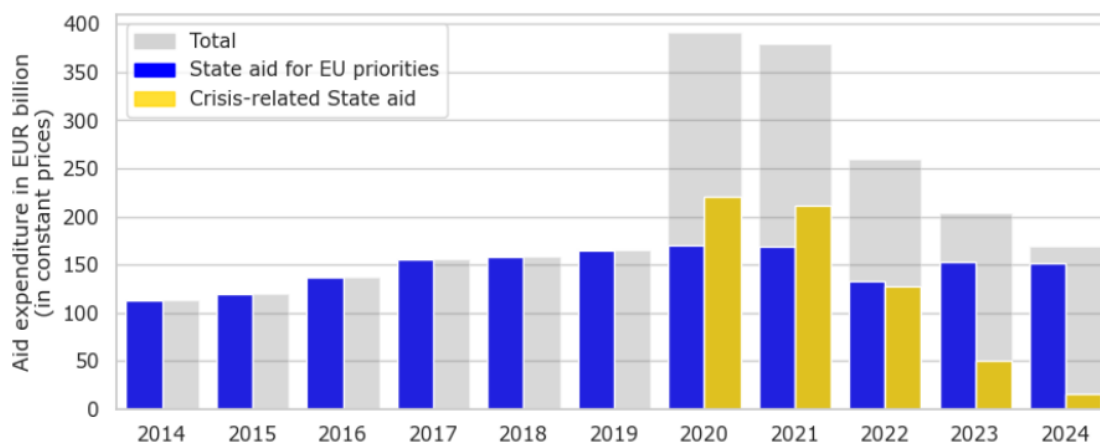
Evolutie van de staatssteunuitgaven van 2014 tot 2024, per lidstaat, in mld. euro (in constante prijzen)

De staatssteunuitgaven in de 27 EU-lidstaten zijn in het afgelopen decennium in absolute waarden gestaag toegenomen, met de hoogste waarden in 2020 en 2021 als gevolg van de COVID-19-crisis. Wanneer die jaren 2020 en 2021 buiten beschouwing worden gelaten, blijkt dat de staatssteunuitgaven van de EU-27-lidstaten tussen 2013 en 2019 bijna zijn verdubbeld, in constante prijzen van €78,44 mld. in 2013 tot €153,34 mld. in 2019. De sterkste stijgingen in staatssteunuitgaven tussen 2013 en 2019 waren er in Duitsland (+247%), Litouwen (+232%), Slowakije (+188%), Kroatië (+165%), Italië (+116%) en Estland (+102%). In sommige landen lagen in nominale termen de staatssteunuitgaven in 2019 lager dan in 2013.

De totale staatssteunuitgaven zijn de laatste jaren echter opnieuw gedaald, omdat de meeste lidstaten hun staatssteun aanzienlijk hebben verminderd na de sterk verhoogde niveaus tijdens de COVID-19-crisis en de Russische invasie van Oekraïne. Deze vermindering betreft zowel crisisgerelateerde staatssteun als steun voor EU-prioriteiten. Hoewel de toewijzing ter ondersteuning van EU-prioriteiten een belangrijk aandachtspunt blijft, is zij nog niet teruggekeerd naar het niveau van vóór de crisissen. In 2024 hebben de lidstaten hun uitgaven verder terugschroefd ten opzichte van 2023 (-17%). In zes lidstaten is er sprake van een toename: Bulgarije (+64%), Cyprus (+24%), Roemenië (+22%), België (+18%), Oostenrijk (+6%) en Ierland (+5%).

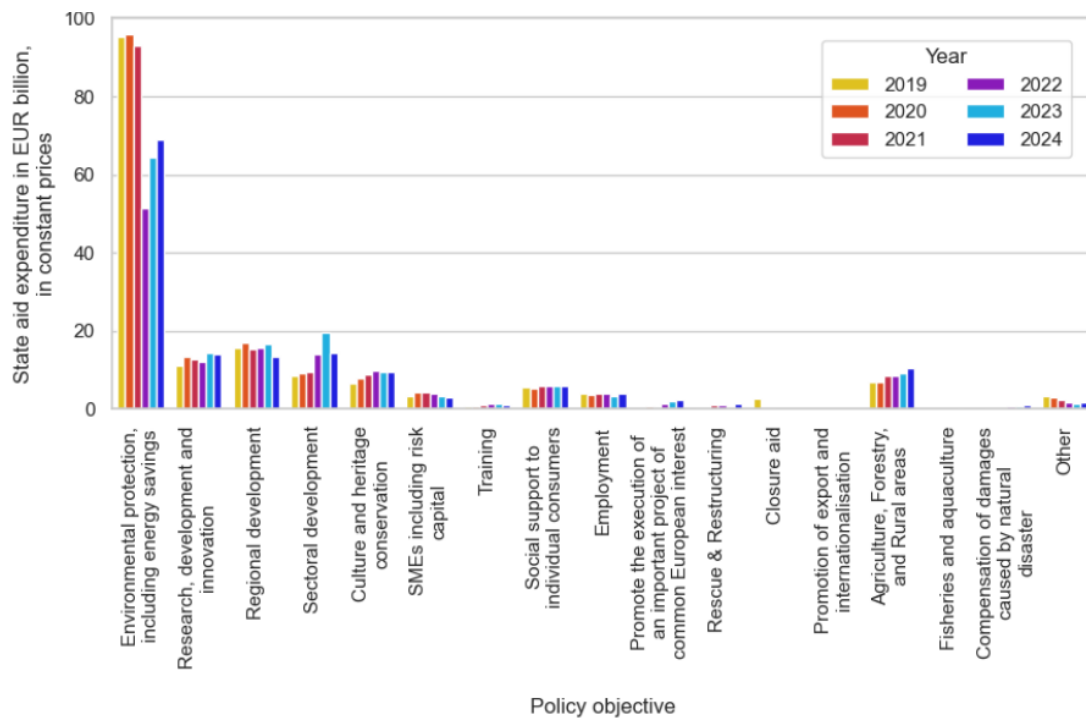
Evolutie van de totale staatssteunuitgaven van 2014 tot 2024 in de EU-27, in mld. euro, in constante prijzen, uitgesplitst naar staatssteunmaatregelen voor EU-prioriteiten en crisisgerelateerde staatssteun

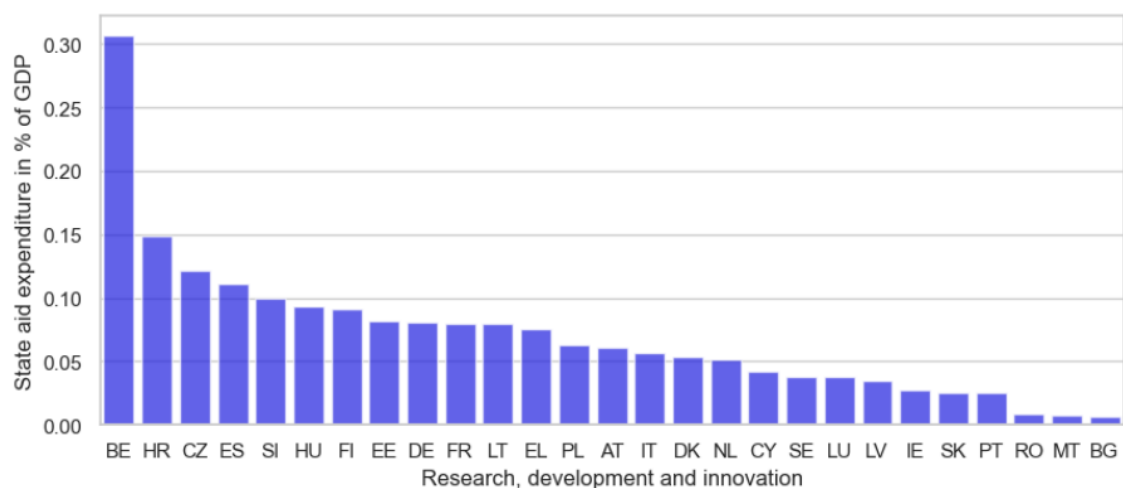
Tussen 2019 en 2024 ging de meeste steun over lidstaten heen naar milieu- en energiere- lateerde uitgaven (exclusief crisissteun). In constante prijzen bedroegen de staatssteunuitga- ven in die periode €468,75 mld., ongeveer evenveel als voor alle andere doelstellingen samen. Uitgedrukt in % van het bbp waren in 2024 de uitgaven voor staatssteun voor milieu en energie relatief gezien het hoogst in Duitsland (0,71%), Tsjechië (0,59%), Finland (0,49%), Griekenland (0,46%), Zweden (0,42%) en Spanje (0,40%). In België bedroeg het aandeel 0,38%. Regionale ont- wikkeling is de tweede belangrijkste doelstelling over de volledige periode 2019-2024, met een cumulatieve uitgave van €93,80 mld. Onderzoek en ontwikkeling, inclusief innovatie, komt naar voren als het derde grootste beleidsdoel – exclusief crisissteun. In totaal werd er van 2019 tot 2024 cumulatief €78,32 mld. uitgegeven aan onderzoek en ontwikkeling, inclusief innovatie, waarvan €14,16 mld. in 2024. In 2024 bedroeg de staatssteun voor O&O&I.

In België bedroeg de staatssteun voor O&O&I in 2024 0,31% van het bbp, het hoogste binnen de EU. Samen met milieu en energiebesparing vormt O&O&I de belangrijkste doelstelling van het Belgische staatssteunbeleid. Enkel in Kroatië (0,15%) Spanje (0,11%) en Slovenië (0,10%) steeg de steun voor O&O&I ook boven de 0,10% van het bbp uit.

Staatssteunuitgaven (exclusief crisisteun) naar beleidsdoelstelling, in constante prijzen, EU, 2019-2024

Staatssteunuitgaven voor O&O&I, in % van bbp, 2024

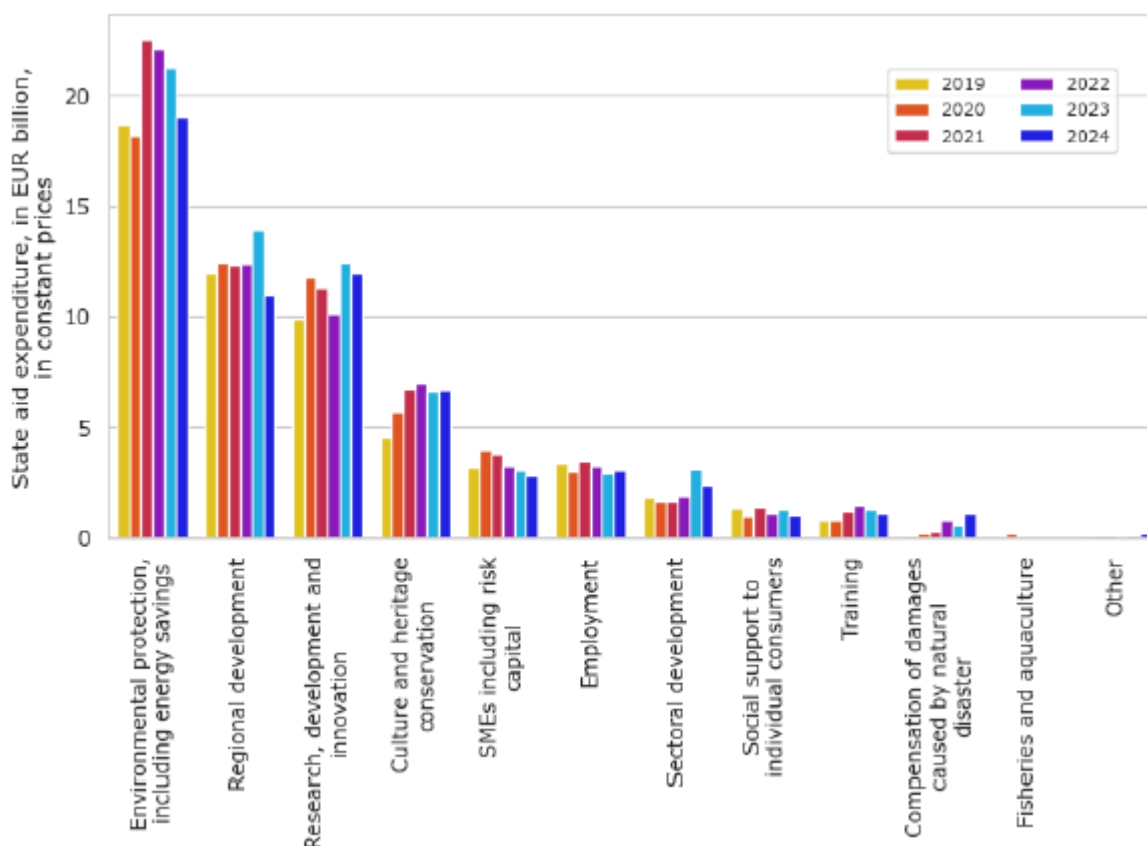
Staatssteun onder de AGVV in 2024

Lidstaten maken steeds vaker gebruik van de GBER en vergelijkbare groepsvrijgestelde regelingen voor de landbouwsector (ABER) en de visserij (FIBER). In 2024 hebben lidstaten steun verstrekt onder 6.509 GBER-maatregelen, samen goed voor 69% van alle actieve maatregelen tegenover 41% in 2014. Daarnaast zijn er 1.618 actieve ABER-maatregelen en 80 actieve FIBER-maatregelen in 2024. Samen zijn ze goed voor 87% van alle actieve maatregelen in 2024. Wanneer enkel wordt gekeken naar de nieuwe maatregelen die in 2024 zijn ingevoerd, zijn die goed voor 93% van de nieuwe staatssteunmaatregelen, en 95% van het totaal aantal nieuwe niet-crisismaatregelen. In uitgaven is het aandeel van GBER minder groot: 36% van totale uitgaven voor alle actieve staatssteunmaatregelen.

De staatssteun via GBER, ABER en FIBER steeg aanzienlijk, van €33,72 mld. in 2014 naar €71,88 mld. in 2023 en daalde tot €66,04 mld. in 2024 (GBER €60,70 mld. in 2024). Deze daling in 2024 volgt op meerdere jaren van verhoogde uitgaven voor het tegengaan van de effecten van opeenvolgende crisissen.

Over het algemeen gebruiken lidstaten de GBER voor een grote verscheidenheid aan beleidsdoelstellingen. De staatssteunuitgaven onder de GBER blijven 2019 en 2024 geconcentreerd rond enkele domeinen, namelijk milieubescherming en energiebesparing, regionale ontwikkeling en onderzoek, ontwikkeling en innovatie.²⁵ Ook steun voor cultuur en erfgoed behoudt een significant aandeel.

Evolutie van de GBER Staatssteunuitgaven per beleidsdomein tussen 2019-2024 (in constante prijzen)

2.2 Staatssteun onder het TC(T)F

Op 23 maart 2022 stelt de Europese Commissie het Tijdelijke Crisisraamwerk (TCF) vast, met soorten steun die de lidstaten konden verlenen om lidstaten in staat te stellen bedrijven en sectoren te helpen die ernstig worden getroffen door de Russische militaire agressie tegen Oekraïne en de gevolgen daarvan, in het bijzonder op de energiemarkten).²⁶

De Commissie keurde vervolgens op 9 maart 2023 een Tijdelijk Crisis- en Transitiekader (TCTF) goed ter vervanging van het TCF en om steunmaatregelen te bevorderen in sectoren die van cruciaal belang zijn voor de overgang naar een netto-nuleconomie (tot 31 december 2025, sommige maatregelen liepen al eerder af).

De Europese Commissie rapporteerde via publicatie van een staatssteunbrief²⁷ over het gebruik van het Tijdelijk Crisis- en Transitiekader (TCF en TCTF). **Belangrijk bij de interpretatie van deze cijfers is dat het – anders dan in het scorebord – gaat om nominale bedragen.** De reden zit vooral in het doel en de aard van het TCTF, namelijk een noodbatterij dat moest zorgen voor snelheid en flexibiliteit. Daarom werd in het TCTF gevraagd dat lidstaten hun maatregelen vooraf aanmelden met een maximaal nominaal budget (een bovengrens), maar ze hoefden nog niet te weten hoeveel steun er effectief zou worden uitgekeerd. Die nominale budgetten geven dus enkel aan hoeveel steun een lidstaat zou mogen toekennen.

Veel lidstaten dienden zeer ruime theoretische budgetten in – bijvoorbeeld honderden miljarden euro – om te vermijden dat ze steeds opnieuw een uitbreiding zouden moeten aanmelden. Dit verklaart de erg hoge nominale cijfers die de Commissie goedkeurde. Maar dat betekent niet dat al dat geld effectief is uitgekeerd. Het was een toegestane marge, geen uitgave. Het steunelement kan pas achteraf worden berekend, als bekend is hoeveel leningen, garanties, subsidies enz. effectief zijn toegekend en onder welke voorwaarden. In crisistijd was snelheid belangrijker dan precisie en wilde de Commissie vooral weten of een maatregel principieel verenigbaar is met de EU-regels, en niet exact hoeveel steun elke onderneming zal krijgen. De staatssteunrapportage in het scoreboard – die veel later volgt – vertaalt die nominale bedragen dan naar het steunelement en geeft een realistischer beeld van de effectieve steunimpact op de markt.

Zoals hierna zal blijken, werd er slechts een fractie van de budgetten ook effectief toegekend (27% of nog minder). Dit probleem zou in de toekomst kleiner moeten worden, aangezien de TCTF werd vervangen door de CISAF. Dat is een minder tijdelijk steunkader, waardoor de budgetten die de lidstaten rapporteren dichter in de buurt van de ‘echte’ budgetten zouden moeten liggen.

Nominale steun

In de periode van maart 2022 tot juni 2024 werd bijna €796 mld. aan steun goedgekeurd, hetzij onder het Temporary Crisis (and Transition) Framework, hetzij rechtstreeks op basis van artikel 107, 3, b) en c) van het Verdrag en de TC(T)F-beginselen.²⁸ Ongeveer €219 mld. werd daadwerkelijk aan ondernemingen uitgekeerd, wat neerkomt op 27% van de goedgekeurde steun en overeenstemt met 0,5% van het bbp van de EU-27.

Duitsland was goed voor 45,6% van de totale goedgekeurde TC(T)F-staatssteun (€796 mld.), terwijl ook **Frankrijk** (22,7%) en **Italië** (9,1%) grote aandelen noteren. Denemarken volgt op afstand met 3,1% van de aangemelde steun, gevolgd door Finland en Spanje met elk ongeveer 2,4%. De aandelen van de andere lidstaten variëren tussen 2,1% en minder dan 0,01%.

Wanneer er enkel wordt gekeken naar de onderdelen van het TCTF die gericht zijn op de transitie naar een klimaatneutrale economie (de zgn. overgangsmaatregelen), zijn er door 16 lidstaten²⁹ tussen maart 2023 en juni 2024 maatregelen goedgekeurd voor een totaal budget van €47,25 mld..

Ierland en Frankrijk waren goed voor 26% van dit totale budget, Duitsland nam 13% voor haar rekening en Hongarije 7%. Roemenië en Spanje waren elk goed voor 6% terwijl de overige 10 lidstaten 5% of minder van het totale budget vertegenwoordigden.

Effectieve steun

Om een beter overzicht te krijgen van *effectief toegewezen* (maar nog niet uitbetaalde, m.a.w. wat lidstaten mogen geven, maar nog niet effectief naar bedrijven is gevloeid) steun, heeft de Commissie de lidstaten bevraagd over de uitvoering van zowel de crisis- als overgangsmaatregelen. De informatie die de lidstaten aan de Commissie bezorgden is voorlopig en kan nog worden

gecorrigeerd. Het is ook belangrijk te benadrukken dat deze cijfers uitsluitend betrekking hebben op maatregelen die kwalificeren als staatssteun en die door de lidstaten zijn aangemeld en door de Commissie zijn goedgekeurd. Lidstaten hebben daarnaast aanzienlijke steun verleend aan hun economieën en huishoudens via andere maatregelen die niet in deze statistieken zijn opgenomen. De totale steun aan de economie en aan huishoudens verschilt dus van de hier gepresenteerde staatssteuncijfers.

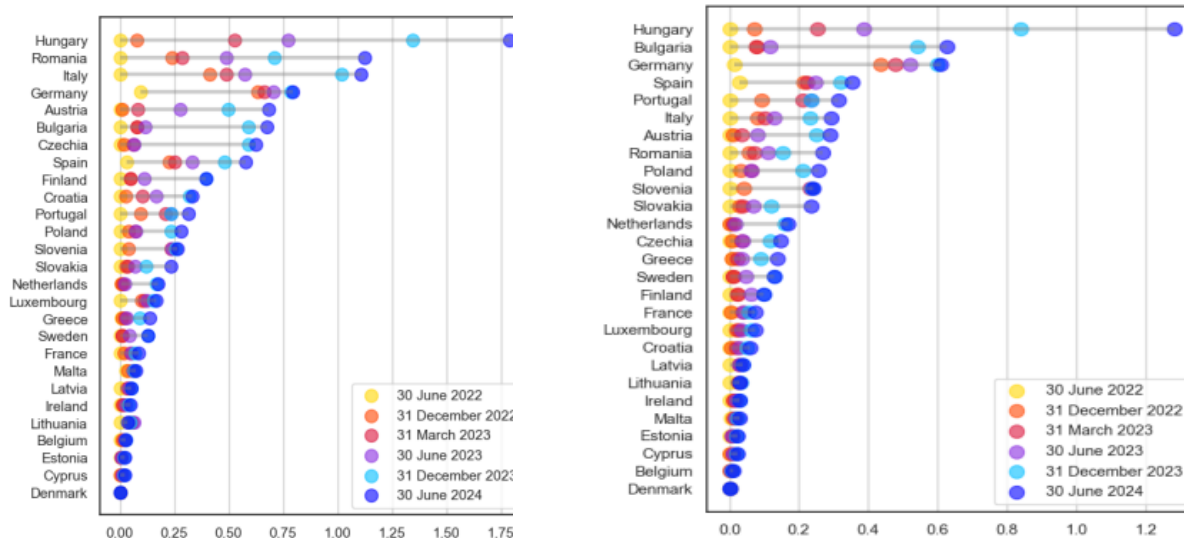
Op basis van de reacties van de lidstaten werd geconcludeerd dat in de periode tussen maart 2022 en eind juni 2024 van de ongeveer €796 mld. steun **€218,86 mld. daadwerkelijk aan ondernemingen toegewezen** (0,52% van EU-bbp en 27% van de totale goedgekeurde steun).

Duitsland kende €81,9 mld. (0,80% van nationaal bbp) toe of 38% van de totale steun aan ondernemingen. **Italië** volgt op de tweede plaats met een bedrag van €57,8 mld. (1,11% van bbp) of 26% van de totale toegewezen ondernemingssteun, en **Spanje** kende steun toe voor een bedrag van €21,2 mld. (0,58% van bbp) of 10% van het totaal. Deze drie lidstaten stonden dus samen in voor 74% van alle toegekende steun aan ondernemingen. Frankrijk had in die periode 'nog maar' €6,09 mld. (0,09% van bbp) steun toegewezen. Ook België had in die periode nog niet veel steun toegekend, nl. €410 mln. (0,03% van bbp)³⁰.

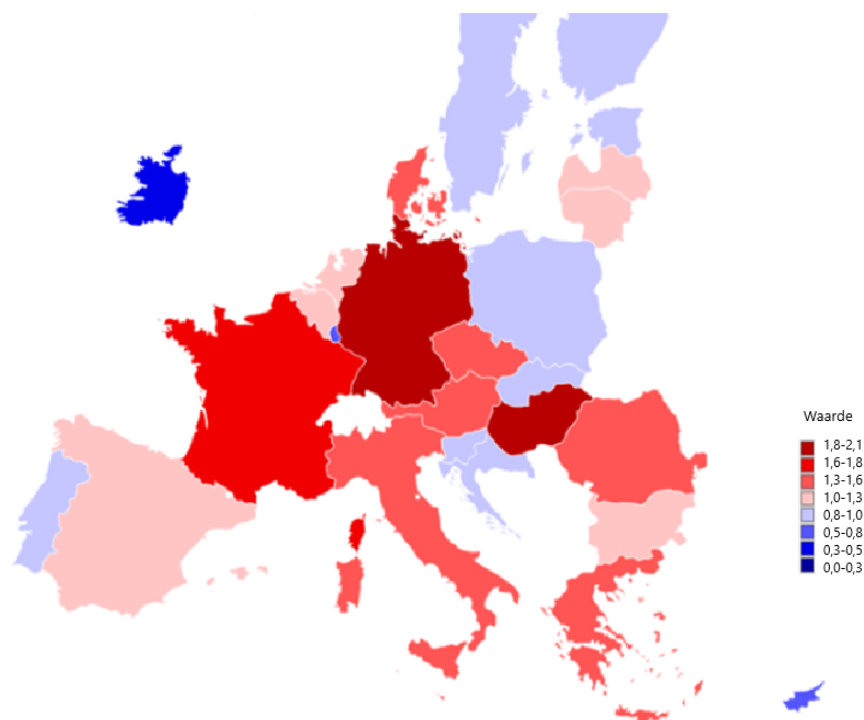
In relatieve termen, wanneer gekeken wordt naar de steun als percentage van het nationale bbp, was **Hongarije** de grootste verstrekker, met een bedrag gelijk aan 1,79 % van zijn bbp (2022–eerste helft 2024). Daarna volgen Roemenië (1,13 %), Italië (1,11 %) en Duitsland (0,80 %). Zoals al vermeld betreft dit nominale bedragen, toegekend via verschillende instrumenten (terugbetaalbaar en niet-terugbetaalbaar) met uiteenlopende economische effecten.

Wanneer niet het nominaal bedrag maar het geraamde steunelement als maatstaf wordt gehanteerd kan worden vastgesteld dat **Hongarije** relatief gezien de belangrijkste steunverlener was onder het TC(T)F-kader in de periode 2022-juni 2024 (1,28 % van het bbp). Het aandeel van Hongarije in de totale steun daalt wel met 0,51 procentpunt door het grote gebruik van terugbetaalbare instrumenten. Ook Roemenië (-0,86 p.p.) en Italië (-0,82 p.p.) tonen aanzienlijke dalingen. Voor zes lidstaten (Cyprus, Estland, Griekenland, Portugal, Slowakije en Zweden) is er geen verschil tussen de nominale bedragen en de berekende steunelementen, aangezien zij enkel niet-terugbetaalbare steun toekenden. Voor elf andere lidstaten is het verschil kleiner dan 0,05 procentpunt.

Totaal aan staatssteun toegekend op 30 juni 2024 in het kader van TCTF-maatregelen als percentage van het nationale bbp nominaal (links) en op basis van het geraamde steunelement (rechts)

Grote EU-lidstaten gaven veel tijdelijke staatssteun (TCTF-steun in % BBP 2022)³¹

3. Recent aangemelde en goedgekeurde steunmaatregelen

De Europese Commissie heeft tevens een webpagina waarin recent nieuws **over aangemelde en goedgekeurde staatssteunmaatregelen van de lidstaten** wordt weergegeven.³²

Hierna worden de voornaamste recente beslissingen van de Commissie opgesomd (tot eind maart 2026). De lijst dient enkel ter illustratie van de meest recente beleidsacties en bijhorende budgetten van de lidstaten op het vlak van staatssteun.

Op basis van deze beslissingen kan geconcludeerd worden dat **Duitsland, Frankrijk** en in mindere mate **Italië** steunmaatregelen van zeer grote budgettaire omvang aanmelden.

- *27 maart 2026.* Goedkeuring op grond van het CISAF-staatssteunkader van een **Luxemburgse** regeling van **€500 mln.** ter ondersteuning van strategische investeringen die de productiecapaciteit voor schone technologie (cleantech) vergroten, in lijn met de doelstellingen van de Clean Industrial Deal. Deze maatregel zal bijdragen aan de overgang naar een netto-nuleconomie.
- *27 maart 2026.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de “CEEAG”) van een **Franse** maatregel van **€144 mln.** ter ondersteuning van HyforSeeds voor de productie van hernieuwbare en koolstofarme waterstof voor de meststoffensector. De maatregel zal bijdragen aan het behalen van de doelstellingen van de EU-waterstofstrategie en de Richtlijn hernieuwbare energie voor het gebruik van waterstof in de industrie.
- *23 maart 2026.* Goedkeuring op grond van het CISAF-staatssteunkader van een **Deense** regeling van **€5 mld.** ter ondersteuning van offshore windenergie, in lijn met de doelstellingen van de Clean Industrial Deal. Deze maatregel zal bijdragen aan de overgang naar een netto-nuleconomie en aan het behalen van de EU-doelstelling voor hernieuwbare energie in 2030.
- *23 maart 2026.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de “CEEAG”) van een **Franse** regeling ter ondersteuning van de productie van hernieuwbare en koolstofarme waterstof, in lijn met de doelstellingen van de EU-waterstofstrategie en de Clean Industrial Deal. De regeling zal ook bijdragen aan de doelstellingen van het REPowerEU-plan om de afhankelijkheid van Russische fossiele brandstoffen te verminderen en de schone transitie te versnellen. De regeling zal de bouw van 1 GW aan elektrolysecapaciteit voor waterstof ondersteunen. De steun zal worden toegekend via een concurrerend biedproces dat over drie aanbestedingsrondes is gepland. De **eerste aanbesteding** betreft 200 MW aan elektrolysecapaciteit met een geraamd budget van **€797 mln.**

- *11 maart 2026.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de "CEEAG") van een **Belgische** maatregel van **€260 mln.** ten gunste van Air Liquide Large Industry NV ('Air Liquide') en BASF Antwerpen NV ('BASF') voor een project inzake koolstofafvang en -opslag (CCS), Kairos@C. De maatregel zal bijdragen aan de Belgische klimaatdoelstellingen door de industrie te decarboniseren via een geïntegreerde grensoverschrijdende CCS-waardeketen, in lijn met de doelstellingen van de Clean Industrial Deal.
- *6 maart 2026.* Goedkeuring op grond van het CISAF-staatssteunkader van een **Roemeense** regeling van **€150 mln.** ter ondersteuning van elektriciteitsopslag, in lijn met de doelstellingen van de Clean Industrial Deal.
- *5 maart 2026.* Goedkeuring op grond van het CISAF-staatssteunkader van een **Spaanse** staatssteunregeling van **€200 mln.** ter ondersteuning van strategische investeringen die de productiecapaciteit voor de waardeketen van elektrische voertuigen (EV) vergroten, in lijn met de doelstellingen van de Clean Industrial Deal.
- *27 februari 2026.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en het CISAF-staatssteunkader van een **Franse** regeling van **€1,1 mld.** ter ondersteuning van strategische investeringen die productiecapaciteit voor schone technologieën (cleantech) uitbreiden.
- *24 februari 2026.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en het CISAF-staatssteunkader van een **Griekse** staatssteunregeling van **€400 mln.** ter ondersteuning van strategische investeringen die productiecapaciteit voor schone technologieën (cleantech) uitbreiden.
- *13 februari 2026.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de Richtsnoeren voor staatssteun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden van een **Deense** regeling van **€1,04 mld.** (7,8 mld. DKK) goedgekeurd ter ondersteuning van landeigenaars die zich ertoe verbinden om vrijwillig landbouw- of bosbouwgrond uit productie te nemen om de landbouwemissies te verminderen.
- *9 februari 2026.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de Richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan niet-financiële ondernemingen in moeilijkheden van een reddingslening van maximaal **€390 mln.** voor Acciaierie d'Italia ('AdI', voorheen ILVA), de belangrijkste geïntegreerde staalproducent van **Italië**. De maatregel heeft tot doel ervoor te zorgen dat AdI zijn operationele kosten kan dekken totdat het bedrijf wordt overgedragen aan een nieuwe exploitant, die zal worden geselecteerd via een lopende aanbestedingsprocedure.
- *5 februari 2026.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en het CISAF-staatssteunkader van een **Duitse** staatssteunregeling van **€3 mld.** ter ondersteuning van strategische investeringen die productiecapaciteit voor schone technologieën (cleantech) uitbreiden.
- *28 januari 2026.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de "CEEAG") van

een **Spaanse** regeling van **€3,1 mld.** ter ondersteuning van de productie van elektriciteit uit nieuwe of grondig gerenoveerde hoogrendements-warmtekrachtkoppelingseenheden (WKK-installaties).

- *15 januari 2026.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de "CEEAG") van een **Duitse** regeling van **€200 mln.** ter ondersteuning van de productie in Canada van hernieuwbare waterstof en daarvan afgeleide producten, bekend als hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong (RFNBO's).
- *23 december 2025.* Goedkeuring op grond van de Richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan niet-financiële ondernemingen in moeilijkheden van **Franse** herstructureringssteun van in totaal **€167,8 mln.** voor luchtvaartmaatschappij Corsair.
- *22 december 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de Richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan niet-financiële ondernemingen in moeilijkheden van een **Belgische** reddingslening van **€61 mln.** voor spoorvrachtoperator Lineas Group SA/NV.
- *22 december 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de "CEEAG") van de hervorming van het **Franse** elektriciteitscapaciteitsmechanisme. Op basis van historische gegevens van het bestaande capaciteitsmechanisme, dat sinds 2016 van kracht is, wordt het budget van de maatregel geraamd op €2 mld. per jaar, wat neerkomt op in totaal €20 mld. over de periode van tien jaar, afhankelijk van de resultaten van elke capaciteitsveiling.
- *17 december 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en het CISAF-staatssteunkader van een **Hongaarse** staatssteunregeling van **€4,1 mld.** gter ondersteuning van strategische investeringen die productiecapaciteit voor schone technologieën (cleantech) uitbreiden.
- *17 december 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de "CEEAG") van een **Duitse** regeling van maximaal **€1,6 mld.** goedgekeurd ter ondersteuning van de uitrol van publiek toegankelijke snellaadstations voor elektrische zware voertuigen (e-HDV's) op niet-bediende rustplaatsen langs de Duitse autosnelwegen.
- *15 december 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en het CISAF-staatssteunkader van een **Spaanse** regeling van **€408 mln.** ter ondersteuning van de decarbonisatie van de maakindustrie.
- *11 december 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de beginselen van de Chips Act van **€623 mln.** aan **Duitse** staatssteun ter ondersteuning van de oprichting van twee nieuwe halfgeleiderfabrieken in Dresden en Erfurt. De steun omvat een maatregel van €495 mln. voor GlobalFoundries en een maatregel van €128 mln. voor X-FAB.

- *9 december 2025.* Goedkeuring op grond van het Clean Industrial Deal State Aid Framework (CISAF) van een **Italiaanse** staatssteunregeling van **€1,5 mld.** ter ondersteuning van strategische investeringen die de productiecapaciteit voor schone technologieën (cleantech) uitbreiden.
- *9 december 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU van een steunpakket ter ondersteuning van de bouw en exploitatie van de eerste kerncentrale in **Polen**. De kerncentrale, met een elektriciteitsproductiecapaciteit van maximaal 3.750 MW, zal naar verwachting in de tweede helft van de jaren 2030 in bedrijf worden genomen. Het project speelt een centrale rol in de strategie van Polen om de elektriciteitsproductie koolstofarm te maken. De totale kapitaaluitgaven voor het project worden in nominale termen geraamd op ongeveer €42 mld. (178 mld. PLN).
- *21 november 2025.* Goedkeuring op basis van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de beginse-len van de Chips Act van een **Tsjechische** maatregel ter waarde van **€450 mln.** (12 mld. CZK) om de Amerikaanse chipfabrikant Onsemi te ondersteunen bij de oprichting van een nieuwe geïntegreerde chipfabriek voor siliciumcarbide (SiC) vermogensapparatuur in Rožnov pod Radhoštěm.
- *18 november 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU van een **Duitse** steunmaatregel van maximaal **€1,75 mld.** ten gunste van Lausitz Energie Kraftwerke AG ("LEAG"). De steun zal LEAG compenseren voor de vervroegde buitengebruikstelling van zijn bruinkoolcentrales in het mijnbouwgebied Lausitz tegen 2038.
- *6 november 2025.* Goedkeuring op grond van het Clean Industrial Deal State Aid Framework (CISAF) van een **Spaanse** regeling van **€700 mln.** ter ondersteuning van strategische investeringen die de productiecapaciteit voor schone technologie in Spanje vergroten.
- *28 oktober 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU van een **Estse** strategische reserve van **€750 mln.** om de elektriciteitsvoorziening in noodsituaties veilig te stellen.
- *6 oktober 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3 van het VWEU van een **Oosten-rijkse** regeling ter waarborging van de elektriciteitsvoorziening. De regeling zal de elektriciteitsvoorziening gedurende een periode van vijf jaar, te beginnen in oktober 2026, ondersteunen. Het betreft een verlenging en actualisering van de bestaande netwerkreserve die in 2021 werd goedgekeurd en in 2026 afloopt.
- *5 augustus 2025.* Goedkeuring op basis van het nieuwe staatssteunkader van de Clean Industrial Deal (CISAF) van een **Franse** steunmaatregel met een budget van **€11 mld.** goed ter ondersteuning van offshore windenergie.
- *29 juli 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU³³ van een **Zweedse** strategische elektriciteitsreserve van **€300 mln.** om de elektriciteitsvoorziening in noodsituaties veilig te stellen.

- *29 juli 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU van een **Deense** maatregel ter waarde van **€36 mln.** die gericht is op het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in de binnenlandse luchtvaartsector.
- *20 mei 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU van een **Nederlandse** regeling ("NIKI") ter waarde van **€1,2 mld.** om bedrijven te ondersteunen bij hun inspanningen om de uitstoot van lifecycle broeikasgassen ("BKG") te verminderen.
- *8 mei 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107 (3, c) van het VWEU van een **Franse** herverzekeringsregeling van **€5 mld.** voor exportkredieten aan de Verenigde Staten (VS). De regeling was van kracht van 8 mei 2025 tot 8 juli 2025 om exporteurs van wijnen en gedistilleerde dranken in staat stellen hun voorraden naar de VS te exporteren voordat de aangekondigde nieuwe tariefverhogingen van kracht werden.
- *24 april 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU van een **Portugese** regeling ter waarde van **€612 mln.** om de elektriciteitsheffingen voor energie-intensieve bedrijven te verlagen.
- *15 april 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de "CEEAG") van een **Spaanse** staatssteunregeling van **€400 mln.** ter ondersteuning van de productie van hernieuwbare waterstof via het "Auctions-as-a-Service"-instrument van de Europese Waterstofbank voor de veiling die in 2025 wordt afgesloten.
- *4 april 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU van een **Poolse** regeling ter waarde van **€1,5 mld. euro** voor het verstrekken van een door de staat gesteunde herverzekering van verzekeringen voor vervoer op het grondgebied van Oekraïne.
- *24 maart 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de "CEEAG") van een **Duitse** regeling van **€5 mld.** om bedrijven die onder het EU-emissiehandelssysteem (ETS) vallen, te helpen hun productieprocessen koolstofarm te maken.
- *18 maart 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en het TCTF-kader van een **Tsjechisch** programma ter waarde van **€960 mln.** ter ondersteuning van investeringen in strategische sectoren om de transitie naar een klimaatneutrale economie te bevorderen.
- *10 maart 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de "CEEAG") van een **Oostenrijkse** staatssteunregeling van **€400 mln.** en een **Litouwse** staatssteunregeling van **€36 mln.** ter ondersteuning van de productie van hernieuwbare waterstof via de "Auctions-as-a-Service"-tool van de Europese Waterstofbank voor de veiling die in 2025 wordt afgesloten.
- *24 februari 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de beginse-
len van de Chips Act van een **Oostenrijkse** maatregel ter waarde van **€227 mln.** om ams

Osram te ondersteunen bij de bouw van een geavanceerde productiefaciliteit in Premstätten, Oostenrijk.

- *21 februari 2025.* Na een grondig onderzoek heeft de Europese Commissie, op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en Verordening 2024/1747 tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2019/942 en (EU) 2019/943 wat betreft het verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie, een herziene **Belgische** steunmaatregel goedgekeurd voor de levensduurverlenging van twee kernreactoren, Doel 4 en Tihange 3.
- *20 februari 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de beginnende van de Chips Act van een **Duitse** steunmaatregel van **€920 mln.** voor de bouw van een nieuwe halfgeleiderfabriek in Dresden.
- *18 februari 2025.* Goedkeuring op grond van het TCTF-kader van een **Finse** regeling ter waarde van **€2,3 mld.** om investeringen in strategische sectoren te ondersteunen en industriële bedrijven te helpen hun productieprocessen koolstofarm te maken.
- *3 februari 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de "CEEAG") van een **Franse** regeling ter waarde van **€500 mln.** goedgekeurd ter ondersteuning van de chemische recycling van bepaalde soorten plastic afval.
- *31 januari 2025.* Goedkeuring, op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en Mededeling van de Commissie — Criteria voor de beoordeling van de verenigbaarheid van individueel aan te melden staatssteun ten behoeve van opleiding, van een **Italiaans** steunprogramma ter waarde van naar schatting **€1,1 mld.** ter ondersteuning van de werkgelegenheid voor jongeren en vrouwelijke werknemers.
- *31 januari 2025.* Goedkeuring op grond van artikel 107 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren voor regionale steun van een **Franse** maatregel ter waarde van **€48 mln.** goedgekeurd om Envision AESC France te ondersteunen bij de oprichting van een nieuwe fabriek voor de productie van lithium-ionbatterijen voor elektrische voertuigen in Douai.
- *20 december 2024.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, b)³⁴ van een **Duitse** maatregel ter waarde van naar schatting **€4,06 mld.** ter ondersteuning van de exploitatie van vier opslag- en hervergassingseenheden ("FSRU's") voor de invoer van vloeibaar aardgas ("LNG") door Deutsche Energy Terminal ("DET").
- *18 december 2024.* Goedkeuring op grond van artikel 107 3, c) van het VWEU en de beginnende van de Chips Act van een **Italiaanse** maatregel ter waarde van **€1,3 mld.** om Silicon Box te ondersteunen bij de bouw van een geavanceerde verpakkings- en testfaciliteit voor halfgeleiders in Novara.
- *18 december 2024.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de "CEEAG") van een **Franse** regeling goedgekeurd voor een maximumbedrag van **€3 mld.** om gedurende een periode van 15 jaar bedrijven die onder het EU-emissiehandelssysteem (ETS) vallen, te ondersteunen bij het koolstofarm maken van hun productieprocessen. De eerste AO

GPID (Appel d'Offres Grands Projets Industriels de Décarbonation) werd afgesloten in mei 2025. Uit 19 kandidaturen werden 7 laureaten geselecteerd aan wie samen een totaal van €1,6 mld. steun wordt toegekend.

- *18 december 2024.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de "CEEAG") van een **Duitse** maatregel ter waarde van **€350 mln.** ter ondersteuning van Concrete Chemicals GmbH bij de productie van synthetische vliegtuigbrandstoffen. De maatregel zal bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de Europese Green Deal en Re-FuelEU Aviation.
- *18 december 2024.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de "CEEAG") van een **Duits-Nederlands** steunprogramma ter waarde van **€3 mld.** ter ondersteuning van de productie van hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong (RFNBO's), waaronder hernieuwbare waterstof, over de hele wereld.
- *17 december 2024.* Goedkeuring op grond van artikel 107, 3, c) van het VWEU en de richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie (de "CEEAG") van een **Deens** steunprogramma ter waarde van naar schatting **€1,7 mld.** ter ondersteuning van de productie van hernieuwbaar gas dat in het netwerk wordt geïnjecteerd.
- *17 december 2024.* Goedkeuring op grond van TCTF-kader van een **Italiaans** programma ter waarde van naar schatting **€9,7 mld.** goedgekeurd ter ondersteuning van de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen om de overgang naar een netto-nuleconomie te bevorderen.
- *16 december 2024.* Goedkeuring op grond van artikel 107 3, a)³⁵ van het VWEU en de richtsnoeren voor regionale steun van een **Spaanse** maatregel ter waarde van **€81 mln.** om Diamond Foundry Europe te ondersteunen bij de oprichting van een nieuwe fabriek voor de productie van ruwe synthetische diamanten van halfgeleiderkwaliteit in Trujillo.
- *9 december 2024.* Goedkeuring op grond van het TCTF-kader van een **Ests** programma ter waarde van **€2,6 mld.** ter ondersteuning van hernieuwbare offshore windenergie om de transitie naar een netto-nul-economie te bevorderen.

4. Vlaamse cases

Zoals toegelicht in het advies, gebruikt Vlaanderen diverse steunmogelijkheden en gebeurt er in principe een grondige afweging van de diverse EU steunkaders om daaruit de meest bruikbare piste te selecteren. Want de diverse steunkaders hebben elk met hun voor- en nadelen op het vlak van staatssteunrisico, snelheid van de procedure, in aanmerking komende kosten, aanvaardbare maximale steunpercentages enz. Tegelijk signaleren Vlaamse ondernemingen dat de Vlaamse overheid soms erg voorzichtig omgaat met de EU-staatssteunregels.

Hieronder worden kort enkele cases besproken die deze problematiek en afwegingen illustreren.

- **De klimaatsubsidies via VIPA** waren aanvankelijk (in 2018) begrensd tot het plafondbedrag in kader van de-minimis. Maar aangezien dit bekeken werd per rechtspersoon, betekende dit dat grote organisaties weinig mogelijkheden hadden om klimaatsubsidies aan te vragen. Zij zaten snel aan het plafond, terwijl de noden veel groter waren. Het subsidiekader zorgde dus voor beperkingen voor grote rechtspersonen met meerdere voorzieningen, wat leidt tot het niet aanspreken van een groot deel van het CO₂-besparingspotentieel en een ongelijke behandeling t.a.v. organisaties die meerdere voorzieningen onder één KBO-nummer hebben. Dat werd later aangepast in de regelgeving door voor die grotere organisaties een alternatieve procedure te voorzien met verwijzing naar het DAEB-besluit, die dan ook wel uitgebreider en administratief zwaarder was. Dit illustreert dat de inzet van het DAEB-kader voor infrastructuursubsidies vooral technisch-juridisch wordt ingevuld en niet strategisch wordt benut als actief instrument om meer ruimte te creëren voor investeringen in zorg- en welzijnsinfrastructuur.
- **Het VIA3-project activering van kwetsbare doelgroepen**, taalondersteuning op de werkvloer en digicoaching gericht op arbeidsmarktintegratie betreft activiteiten op het snijvlak tussen arbeidsmarktbeleid, sociale inclusie, vorming en publieke dienstverlening. Dat kon niet langer via het vroegere ministerieel besluit worden uitgevoerd. Voor de heropstart is een besluit van de Vlaamse regering nodig, gekoppeld aan een decreet. Die heropstart is geblokkeerd door juridische onzekerheid over de DAEB-kwalificatie. Intussen kunnen kwetsbare groepen niet van de voorziene ondersteuning genieten. Dit toont dat wanneer een kwalificatie als DAEB geschikt is, er toch terughoudendheid kan rijzen bij de uitwerking door de complexiteit om in regel te zijn met alle voorwaarden.
- De **'oproep sociaal ondernemen innovatie' uit 2023** (ronde 4) richt zich exclusief tot maatwerkbedrijven, maatwerkafdelingen en lokale diensteneconomie-ondernemingen en ondersteunt innovatieprojecten (conceptontwikkeling, procesinnovatie, nieuwe activiteiten, businessmodellen) via de de-minimisregeling. De-minimis is administratief vaak het meest eenvoudige kader voor dit soort projecten. Veel AGVV-artikelen laten lagere percentages toe of koppelen ze aan kostencategorieën. Voor een oproep met 4 rondes per jaar is dat minder efficiënt. De-minimis laat toe om 70% toe te kennen zonder complexe berekeningen per kostensoort. Het gevolg is evenwel dat sommige ondernemingen geen

innovatieprojecten kunnen indienen omdat ze snel aan het plafond zitten door combinatie met andere steun die ze soms ontvangen al ontvangen voor andere doeleinden en doordat ze deel uitmaken van verbonden structuren. Dat beperkt ook de mogelijkheden tot opschaaling en professionalisering van de beoogde uitkomsten van het project. AGVV (artikel 29 – proces- en organisatie-innovatie) had hier een alternatief kunnen zijn, dat beter past op de beleidsambitie (toekomstbestendige sociale economie), zonder de-minimisplafond of cumulatiebeperking en met meer mogelijkheden voor grotere projecten. Om onder artikel 29 te vallen, zou de oproep dan wel op andere vlakken strikter moeten worden (definities, kostencategorieën, steunpercentage ...).

- Bij de **oproep 'Digitale transformatieprojecten voor maatwerkbedrijven'** uit 2023 was de keuze voor de-minimis juridisch het meest eenvoudig, maar dit had concrete gevolgen. Grotere maatwerkbedrijven bereikten snel het steunplafond en de-minimis werd toegepast op niveau van de rechtspersoon (incl. verbonden entiteiten), wat voor netwerkorganisaties snel beperkend werkt. AGVV als alternatief was echter niet evident, want dat zou wellicht een juridische opdeling van de oproep betekend hebben (investeringscomponent en externe dienstverlening), een lagere steunintensiteit en een kleinere doelgroep. Er had ook een aftoetsing aan het DAEB-besluit/DAEB-kader kunnen gebeuren. Dat zou een herkadering van de maatregel vergen als onderdeel van een expliciet opgedragen openbare dienst. Dit voorbeeld toont meteen ook aan dat eenvoudige oplossingen niet steeds voor de hand liggen en beleidskeuzes moeten gebeuren op basis van een reeks afwegingen van de diverse EU steunkaders om daaruit de meest bruikbare piste te selecteren.

Eindnoten

- ¹ Art. 107, lid 1 VWEU luidt: "Behoudens de afwijkingen waarin dit verdrag voorziet, zijn steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt".

Onder staatssteun wordt dus verstaan, ieder economisch voordeel dat door een overheid of met overheidsmiddelen wordt toegekend aan een onderneming, waardoor deze onderneming gunstiger wordt behandeld dan andere en de concurrentie of het handelsverkeer binnen de Europese Unie wordt beïnvloed.

Onder staatsmiddelen valt een hele reeks steunmaatregelen zoals steun betaald uit de begroting, rechtstreekse subsidies of premies, kwijtschelding of spreading in de tijd van de terugbetaling van schulden, niet-innen van belastingen of sociale bijdragen, vorderingen, belastingvrijstelling, achtergestelde leningen of leningen tegen gunstiger voorwaarden (lage rente, langere looptijd, gunstigere aflossingsvoorwaarden), omzettingen van een lening in een subsidie, niet-marktconforme kredietfaciliteiten of deelnemingen in kapitaal, overheidsgaranties, verkoop of verhuur van gronden en gebouwen tegen lagere prijzen dan marktprijs, betalen van kunstmatig verhoogde prijzen door de overheid, voor-delen in natura, terbeschikkingstelling van infrastructuur die enkel bepaalde ondernemingen ten goede komt enz. Daarnaast zijn tevens het gebruik van financiële middelen vanuit de Europese fondsen en programma's onderworpen aan de staatssteunregels (structuurfondsen: EFRO, Interreg, ESF). Directe EU steun (Horizon, ETS Innovatiefonds, Connecting Europe Facilities CEF, EU Invest ...) kwalificeren niet als 'staatsmiddelen' maar kunnen wel meespelen in de beoordeling van andere staatsmiddelen (cumulbeperkingen indien voor dezelfde kosten zowel EU middelen als staatssteun verkregen worden).

Onder overheid wordt niet enkel de lidstaat bedoeld, maar ook gedecentraliseerde overheden, gemeenschappen, gewesten, provincies, gemeentes, intercommunales ...

- ² Artikel 108, lid 3 VWEU: "De Commissie wordt van elk voornemen tot invoering of wijziging van steunmaatregelen tijdig op de hoogte gebracht, om haar opmerkingen te kunnen maken. (...) De betrokken lidstaat kan de voorgenoemde maatregelen niet tot uitvoering brengen voordat die procedure tot een eindbeslissing heeft geleid."
- ³ ECA (2025). [Special report 21/2024: State aid in times of crisis](#).
- ⁴ Deze drempel moet bekeken worden op het moment van de toekenning van de steun, niet op het moment van uitbetaling. Als de som van de reeds ontvangen de-minimissteun (eventueel verleend door andere overheden) en de minimissteun die de organisatie zou ontvangen in het kader van een bepaald project hoger is dan de drempel van €300.000 over drie boekjaren, wordt het goedgekeurde steunbedrag voor dat project verminderd tot het maximaal mogelijke bedrag.
- ⁵ Er zijn nl. vier de-minimisverordeningen: een reguliere de-minimisverordening en drie de-minimisverordeningen die van toepassing zijn op steunverleningen voor specifieke doeleinden sectoren; in de landbouw- of visserijsector en steun voor compensatie van Diensten van Algemeen Economisch Belang (DAEB).
- ⁶ De onderneming moet een verklaring op eer invullen en ondertekenen, waarin deze verklaart dat het steunbedrag dat hij toegekend krijgt in een periode van drie jaar, het maximaal toegelaten steunbedrag niet doet overschrijden. Elke overheid die het voornemen heeft om de-minimissteun toe te kennen, is verplicht dit aan de mogelijke begunstigde mee te delen. Daarbij moet de overheid duidelijk vermelden dat het om de-minimissteun gaat. Op deze manier heeft de begunstigde zelf een duidelijk overzicht van zijn eerder ontvangen de-minimissteun.
- ⁷ Het plafond van €750.000 per onderneming is een absoluut maximum voor alle soorten de-minimissteun samen. Het is van toepassing, ongeacht of de steun nu onder de algemene de-minimisverordening werd verleend voor een DAEB of voor een afzonderlijke activiteit die geen DAEB is.
- ⁸ Diensten van algemeen belang zijn diensten die overheden (landelijk, regionaal of lokaal) aanmerken als zijnde van algemeen belang en waaraan dus specifieke openbardienstverplichtingen zijn verbonden. De term dekt zowel economische activiteiten (DAEB's) als niet-economische diensten. Deze laatste vallen buiten het toepassingsgebied van de mededingingsregels.

Diensten van algemeen economisch belang (DAEB) zijn economische activiteiten die het algemeen belang dienen en die de markt, zonder het overheidsoptreden, anders niet (of niet onder dezelfde voorwaarden inzake objectieve kwaliteit, veiligheid, betaalbaarheid, gelijke behandeling of algemene toegang) had verricht.

Sociale diensten van algemeen belang – naast de gezondheidszorg in strikte zin gaat het om twee grote groepen sociale diensten namelijk de wettelijke regelingen en aanvullende socialezekerheidsregelingen enerzijds en anderzijds de andere essentiële diensten die rechtstreeks aan de betrokkene worden verleend – zijn diensten die overheden (landelijk, regionaal of lokaal) aanmerken als zijnde van algemeen belang en waaraan specifieke openbaredienstverplichtingen zijn verbonden. De term dekt zowel economische activiteiten (DAEB's) als niet-economische diensten. Deze laatstevallen vallen buiten het toepassingsgebied van de mededingingsregels.

Sociale diensten van algemeen belang kunnen, afhankelijk van de betrokken activiteit, al dan niet economisch van aard zijn. Het feit dat de betrokken activiteit als "sociaal" wordt aangemerkt, is op zich niet voldoende om uit te sluiten dat de betrokken activiteit als "economische activiteit" in de zin van de rechtspraak van het Hof van Justitie wordt aangemerkt. Sociale diensten van algemeen belang met een economisch karakter, zijn dus DAEB's.

- ⁹ Met de wijzigingen van 16 december 2025 is betaalbare huisvesting een aparte categorie van DAEB geworden naast sociale huisvesting. De Europese Commissie gaandeweg meer gaan aanvaarden dat ook betaalbare huur voor lagere en middeninkomens, gemengde woonprojecten en stedelijke renovatie en herontwikkeling onder bepaalde voorwaarden en als er duidelijk marktfalen is als DAEB kunnen worden beschouwd (o.a. om vermijden dat DAEB leidt tot concurrentievervalsing op de commerciële vastgoedmarkt). In de context van de Green Deal is DAEB ook relevanter geworden voor renovatieprogramma's (renovatie van sociale woningen, energiezuinige nieuwbouw, herbestemming van gebouwen).
- ¹⁰ Van belang om te vermelden is dat de dienstverlening aan "burgers" moet zijn, niet aan "ondernemingen", er moet steeds sprake zijn van "marktfalen" (de dienst mag nog niet onder dezelfde voorwaarden inzake kwaliteit, veiligheid, betaalbaarheid bestaan), de kwalificatie als DAEB geldt enkel voor die specifieke dienst en de compensatie daarvoor en is dus geen vrijgeleide om een dienstverlener voor al zijn activiteiten als DAEB te kwalificeren en dus ook afhankelijk van de soort van activiteiten en diensten in het project. Als de steun wordt gegeven voor een andere activiteit dan diegene waarvoor een DAEB compensatie wordt gegeven, kan dat andere onderdeel wel staatssteun zijn. Bv. een ecologie-investering in ziekenhuis of sociale huisvestingsmaatschappij is geen DAEB.
- ¹¹ De voorwaarden van het Altmark arrest van het Hof van Justitie (2003) zijn kort samengevat: 1/ Onderneming daadwerkelijk belast met een duidelijk omschreven openbare dienstverplichting, 2/ Objectieve en transparante parameters vastgelegd om compensatie te bepalen, 3/ Compensatie niet hoger dan noodzakelijk (kosten + redelijke winst), 4/ Onderneming gekozen via openbare aanbesteding of compensatie bepaald op basis van kosten van een gemiddelde, goed beheerde onderneming. Als cumulatief aan deze voorwaarden wordt voldaan, is het geen staatssteun.
- ¹² Niet-cumuleerbaar met andere DAEB steun voor dezelfde DAEB, wel cumuleerbaar met andere de-minimis steun. De cumulatie kan in dat geval over een periode van drie jaar tot €1.050.000 oplopen (DAEB €750.000 en regulier €300.000).
- ¹³ De DAEB-de-minimisverordening is op twee belangrijke punten eenvoudiger dan het DAEB-besluit. In de eerste plaats zijn de voorwaarden voor zowel de toewijzing als het toewijzingsbesluit minder zwaar. In de tweede plaats hoeven onder de DAEB-de-minimisverordening de bij de dienstverrichting gemaakte kosten niet te worden gecontroleerd - en hoeft dus ook niet te worden gecontroleerd op overcompensatie.
- ¹⁴ Met de recente wijzigingen van 16 december 2025 zijn de regels rond DAEB op een aantal vlakken zijn versoepeld en uitgebreid. Zo werd algemene drempel tot €20 mln. per jaar per onderneming en zelfs per dienst (vroeger 15 mln.), en kan voor bepaalde sectoren kan de compensatie hoger zijn dan de algemene drempel, zonder dat aanmelding nodig is (ziekenhuizen, kinderopvang, langdurige zorg, toegang tot werk, ondersteuning van kwetsbare groepen en toegankelijkheid voor mensen met een beperking, sociale huisvesting, kleine luchthavens en havens). Bovendien is betaalbare huisvesting een aparte categorie van DAEB geworden naast sociale huisvesting (cf supra).
- ¹⁵ Netto kosten worden omschreven als het verschil in kosten en inkomsten, zoals bepaald in de verschillende artikels van het besluit, de compensatie mag een redelijke winstmarge (= max. relevante swaprentepercentage + 100 basispunten) beschikken gebaseerd op het rendement op kapitaal.
- ¹⁶ Overgenomen uit ppt-presentatie Karel de Corte (VLAIO) 'Staatssteun Vlaamse Overheid' versie 15 januari 2026.
- ¹⁷ ECA (2025). [State aid in times of crisis](#). Special report 21/2024.
- ¹⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_804

- ¹⁹ Europese Commissie (2026). [State aid Scoreboard](#).
- ²⁰ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard, PB L187 van 26 juni 2014.
- ²¹ Verordening (EU) 2022/2472 van de Commissie van 14 december 2022 waarbij bepaalde categorieën steun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met de interne markt verenigbaar worden verklaard, PB L 327 van 21 december 2022 en Verordening (EU) 2022/2473 van de Commissie van 14 december 2022 waarbij bepaalde categorieën steun voor ondernemingen die actief zijn in de productie, de verwerking en de afzet van visserij- en aquacultuurproducten, op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met de interne markt verenigbaar worden verklaard, PB L327 van 21 december 2022.
- ²² European Commission (2026). [State aid Scoreboard 2025](#).
- ²³ Enkele voorbeelden kunnen dit verduidelijken: Stel dat een onderneming een lening krijgt van €1 mln. van de overheid tegen 1 % rente, terwijl ze op de markt 5 % rente zou moeten betalen. Het nominaal steunbedrag is dan €1.000.000 (want dat is het bedrag van de lening), maar het economisch voordeel (steunelement) of het verschil in rente over de looptijd van de lening is $4 \% \text{ rentevoordeel} \times €1.000.000 \times 5 \text{ jaar} = 200.000 \text{ euro}$. Of stel dat een bank een onderneming €10 mln. leent. De overheid biedt een garantie aan de bank, zodat zij minder risico loopt. Dankzij die garantie betaalt de onderneming een lagere rente. De overheid garandeert bijvoorbeeld 80 % van het bedrag (= 8 mln. euro). Op de markt zou een dergelijke garantie een premie van 4 % kosten, maar de overheid rekent slechts 1 %. Het nominaal garantiebetalingsbedrag is dan €8.000.000 (de maximale blootstelling van de overheid) maar het werkelijk voordeel (steunelement) is het verschil in premie $= 3 \% \times €8.000.000 = €240.000$. De overheid loopt theoretisch een risico van 8 mln., maar zolang de onderneming niet failliet gaat, is het reële voordeel slechts 240.000 euro. Bij niet-terugbetaalbare subsidies zijn beide gelijk. Stel: een onderneming krijgt €100.000 subsidie om te investeren in energie-efficiëntie. Hier valt het steunelement samen met het nominale bedrag, want de onderneming moet niets terugbetalen en geniet volledig van dat voordeel.
- ²⁴ Zie ook de bovenstaande grafieken. Dit wil niet noodzakelijk zeggen dat er in België geen of minder crisissteun is verleend, omdat steun ook andere vormen kan aannemen, direct en indirect, financieel en niet-financieel.
- ²⁵ Milieubescherming, inclusief energiegerelateerde GBER-regelingen worden door de meeste lidstaten toegepast, met de belangrijkste uitgaven voor 2024 in Frankrijk (5,23 mld.) en Duitsland (4,53 mld.), gevolgd door Zweden (2,13 mld.), en Spanje (1,46 mld.). Regionale ontwikkelingsmaatregelen onder de GBER worden voornamelijk uitgevoerd via grote regelingen in enkele van de grootste lidstaten, nl.: Frankrijk (3,80 mld.), Spanje (1,41 mld.), Polen (1,34 mld.) en Italië (1,15 mld.). O&O&I GBER-regelingen werden in 2024 voornamelijk gebruikt in Duitsland (3,36 mld.), Frankrijk (2,01 mld.), Spanje (1,44 mld.), Italië (1,16 mld.) en Nederland (0,58 mld.).
- ²⁶ Europese Commissie, Mededeling van de Commissie. Tijdelijk crisiskader voor staatssteunmaatregelen ter ondersteuning van de economie na de Russische agressie tegen Oekraïne, PB C131 van 24 maart 2024. Het kader werd in juli en oktober 2022 gewijzigd. Zie Mededeling van de Commissie. Wijziging van het tijdelijk crisiskader voor staatssteunmaatregelen ter ondersteuning van de economie na de Russische agressie tegen Oekraïne, PB C280 van 21 juli 2022. En Mededeling van de Commissie. Tijdelijk crisiskader voor staatssteunmaatregelen ter ondersteuning van de economie na de Russische agressie tegen Oekraïne, PB C426 van 9 november 2022.
- ²⁷ European Commission (2025). [Competition State Aid Brief](#).
De State aid Brief van de Commissie betreft tussentijdse papers van het DG Mededinging van de Europese Commissie over specifieke staatssteunthema's.
- ²⁸ In sommige gevallen pasten nationale maatregelen niet binnen het TC(T)F, hoewel zij wel bedoeld waren om de ernstige verstoring van de economie van een lidstaat te verhelpen. Daarom heeft de Commissie deze maatregelen beoordeeld op basis van de TC(T)F-beginselen en ze rechtstreeks goedgekeurd op grond van artikel 107, lid 3, onder b) en c), VWEU.
- ²⁹ Oostenrijk, België, Tsjechië, Duitsland, Denemarken, Spanje, Finland, Frankrijk, Hongarije, Ierland, Italië, Litouwen, Portugal, Roemenië, Slovenië en Slowakije.
- ³⁰ Enkel Cyprus (20 mln. euro), Denemarken (30 mln. euro), Estland (20 mln. euro), Litouwen (70 mln. euro), Luxemburg (330 mln. euro), Letland (50 mln. euro) en Malta (40 mln. euro) wezen in die periode minder steun dan België toe.
- ³¹ Europese Commissie (2024). [State aid Scoreboard 2023](#).

³² European Commissie (2026). [News](#).

³³ Dit artikel luidt als volgt: *"107,3. Als verenigbaar met de interne markt kunnen worden beschouwd: c) steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad."*

³⁴ Dit artikel luidt als volgt: *"107, 3. Als verenigbaar met de interne markt kunnen worden beschouwd: b) steunmaatregelen om de verwezenlijking van een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang te bevorderen of een ernstige verstoring in de economie van een lidstaat op te heffen."*

³⁵ Dit artikel luidt als volgt: *"107,3. Als verenigbaar met de interne markt kunnen worden beschouwd: a) steunmaatregelen ter bevordering van de economische ontwikkeling van streken waarin de levensstandaard abnormaal laag is of waar een ernstig gebrek aan werkgelegenheid heerst en van de in artikel 349 bedoelde regio's, rekening houdend met hun structurele, economische en sociale situatie."*